

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA
KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Přístupový proces Chorvatska do EU
Croatia's Accession Process to the EU

Student: Bc. Michaela Urbanová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Michaela Urbanová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210T004 Eurospráva
Specializace: 00 Eurospráva
Téma: **Přístupový proces Chorvatska do EU
Croatia's Accession Process to the EU**

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Politika rozšiřování EU
 3. Vztahy Chorvatska a EU
 4. Zhodnocení přístupového procesu Chorvatska
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratek
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

CIHELKOVÁ, Eva et al. *Evropská ekonomická integrace: Procesy, politiky, governance*. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1835-0.
EL-AGRAA, Ali M. *The European union*. 9th ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. ISBN 13 978-1-107-00796-3.
FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2009. ISBN 978-80-7325-180-2.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Radomír Kaňa, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 26.04.2013

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřisečně prohlašuji, že jsem diplomovou práci včetně příloh vypracovala samostatně a uvedla v seznamu literatury všechny použité literární a odborné zdroje.“

V Ostravě dne 26. dubna 2013

.....
Bc. Michaela Urbanová

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce Ing. Radomíru Kaňovi, Ph.D. za odbornou pomoc a věnovaný čas.

Obsah

1	Úvod	5
2	Politika rozšiřování EU	7
2.1	Generální ředitelství pro rozšiřování a politiku sousedství	7
2.2	Přístupování nových zemí	9
2.3	Požadavky na nové členské státy	11
2.3.1	Kodaňská kritéria	12
2.3.2	Proces přístupování	13
2.3.3	Jednání o členství	14
2.3.4	Smlouva o přistoupení	15
2.4	Předvstupní pomoc	16
2.5	Rozšiřování EU v současnosti	19
2.5.1	EU a západní Balkán	20
2.5.2	Stav přístupujících zemí západního Balkánu	21
2.6	Politika rozšiřování o země západního Balkánu – pozitiva a negativa	24
3	Chorvatsko	25
3.1	Cesta k samostatnosti	25
3.2	Základní údaje	26
3.2.1	Politický systém	27
3.2.2	Demografická struktura	27
3.2.3	Ekonomická charakteristika	29
3.2.4	Zahraniční obchod	30
3.3	Předpokládané změny po přistoupení do EU	33
3.3.1	Pro obyvatelstvo	33
3.3.2	Politické aspekty	35
3.3.3	Ekonomické aspekty	37

3.3.4	Celní unie a politika zahraničního obchodu	39
3.3.5	Zemědělství	40
4	Zhodnocení přístupového procesu Chorvatska	42
4.1	Negociační proces	42
4.1.1	Vyjednávací skupina	43
4.1.2	Průběh negociačních jednání v letech 2006 - 2007	44
4.1.3	Průběh negociačních jednání v letech 2008 - 2009	45
4.1.4	Průběh negociačních jednání v letech 2010 - 2011	49
4.1.5	Zhodnocení negociačního procesu	60
4.2	Proces ratifikace Smlouvy o přistoupení	60
4.3	Porovnání přístupových procesů Chorvatska a České republiky	64
4.3.1	Přístupový proces Chorvatska do Evropské unie	64
4.3.2	Přístupový proces České republiky do Evropské unie	65
4.3.3	Srovnání přístupových procesů	66
5	Závěr	68
	Seznam použité literatury	70
	Seznam zkratk	75
	Seznam obrázků	77
	Seznam grafů	77
	Seznam tabulek	77

1 Úvod

Evropská unie je charakterizována jako otevřený systém, jehož členem může být každá evropská země, která splňuje demokratické, politické a ekonomické podmínky členství. Politika rozšiřování hraje v rámci politik Evropské unie významnou roli. Od založení Evropské unie, od roku 1957, se Evropská unie rozšířila ze šesti zemí na dvacet sedm členských států. Po posledním rozšíření v roce 2007, o země Rumunsko a Bulharsko, vstoupí do Evropské unie 1. července 2013 Chorvatsko. Evropská unie tedy bude mít dvacet osm členských států. Téma diplomové práce je zaměřeno na problematiku přistupování kandidátských zemí do Evropské unie se zaměřením a přístupový proces Chorvatska.

Cílem diplomové práce je zhodnotit přístupový proces Chorvatska do Evropské unie. Hlavní hypotézou práce je, že přístupový proces Chorvatska probíhal plynule a bez větších problémů. Chorvatsko je připraveno stát se dvacátým osmým členem Evropské unie.

Dle obsahu je práce strukturována do tří tematických kapitol, kromě úvodu a závěru. První kapitola se zabývá přístupovým procesem v obecné rovině. Jsou zde zmíněny základy politiky rozšiřování, kdo má tuto politiku na starosti a jaké požadavky jsou kladeny na nové členské státy. Dále je popsán přístupový proces od vzniku Evropské unie do současnosti. Závěr první kapitoly je zaměřen na aktuální otázku politiky rozšiřování směrem na západní Balkán.

Druhá kapitola se zabývá popisem Chorvatska. Je přiblížena historie Chorvatska, její politický systém, demografická struktura, ekonomická charakteristika a zahraniční obchod. Dále jsou charakterizovány předpokládané změny po přistoupení Chorvatska do Evropské unie.

V poslední kapitole je zdokumentován přístupový proces Chorvatska. Nejdříve jsou zhodnoceny pokroky v jednotlivých vyjednávacích kapitolách uskutečněny během negociačního procesu. Dále je analyzován ratifikační proces Smlouvy o přistoupení Chorvatska. A následně je provedeno srovnání celého přístupového procesu Chorvatska s procesem přistoupení České republiky.

Pro zpracování diplomové práce byla použita metodika deskripce a analýzy dat a informací. Pro splnění cíle diplomové práce byl zvolen postup dedukce, tedy od obecného ke konkrétnímu. Informace potřebné k vypracování diplomové práce byly čerpány převážně z odborné literatury a cizojazyčných internetových zdrojů, které jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

2 Politika rozšiřování EU

Evropa patří k neintegrovanejší oblasti světové ekonomiky. Důvodem jsou specifické podmínky, které se začaly intenzivně projevovat od konce druhé světové války. I přes počáteční rozdíly mezi zeměmi zde existoval pozitivní vliv vytvořit širší integraci na území celé Evropy. Proces rozšiřování je charakteristickým rysem integračního vývoje Evropské unie již od roku 1952 a trvá doposud. I přestože od samého vzniku Evropské unie proti sobě stojí dva základní procesy – proces prohlubování a rozšiřování integrace.

Proti procesu prohlubování integrace stála a nadále stojí otázka rozvíjet integraci procesem rozšiřování. Výbor regionů proces rozšiřování vysvětluje takto: „*Proces rozšiřování by měl vést ke stabilizaci a většímu blahobytu občanů Evropské unie a kandidátských zemí, rozvoji stále většího prostoru míru, svobody, bezpečnosti a práva s vnitřním trhem, směřujícího k cílům hospodářské, sociální a územní soudržnosti, nediskriminace, tolerance, spravedlnosti, solidarity a rovnosti žen a mužů*“ (Strategie rozšíření a hlavní výzvy v letech 2011-2012, s. 2). Významným impulzem v procesu rozšiřování byla situace na začátku devadesátých let, kdy Evropská unie reagovala na rozšíření stávající integrace o země střední a východní Evropy. Rozšíření Evropské unie o tyto státy bylo považováno za velmi důležitý příspěvek k politické a sociální stabilitě, demokracii a respektování lidských práv na území Evropy.

Další vývoj procesu rozšiřování na evropském kontinentě je nyní bezpochyby spojen s podporou ekonomiky Evropské unie jako celku, která byla zasažena celosvětovou ekonomickou krizí.

2.1 Generální ředitelství pro rozšiřování a politiku sousedství

Problematiku rozšiřování a politiky sousedství Evropské unie má na starosti, díky rozsahu pravomocí, Evropská komise. Evropská komise je tvořena 27 komisaři¹, kteří jsou jmenováni vždy na období pěti let. V čele Evropské komise je předseda. Tento post v současném funkčním období² zastává Portugalec José Manuel Barroso. Každý komisař má na starosti agendu, a dle povinností, které musí vykonávat podle oblasti působnosti, mají komisaři k dispozici ministerstva tzv. generální ředitelství (DG). Za Českou republiku

¹ Každý komisař z jednoho členského státu Evropské unie.

² Současné funkční období probíhá od roku 2009 do roku 2014.

v Evropské komisi působí Štefan Füle, který má na starosti oblast rozšiřování Evropské unie a evropskou sousedskou politiku. Štefan Füle byl do funkce jmenován 10. února 2010 (Europa, 2013).

Generální ředitelství pro rozšiřování a politiku sousedství spravuje Stefano Sannino. Toto DG se skládá z pěti ředitelství. Tři se zabývají průřezovými otázkami a zbylá dvě ředitelství se zabývají regionálními otázkami. Celá struktura Generálního ředitelství pro rozšiřování a sousedskou politiku je znázorněna na obrázku 2.1.

Průřezové otázky:

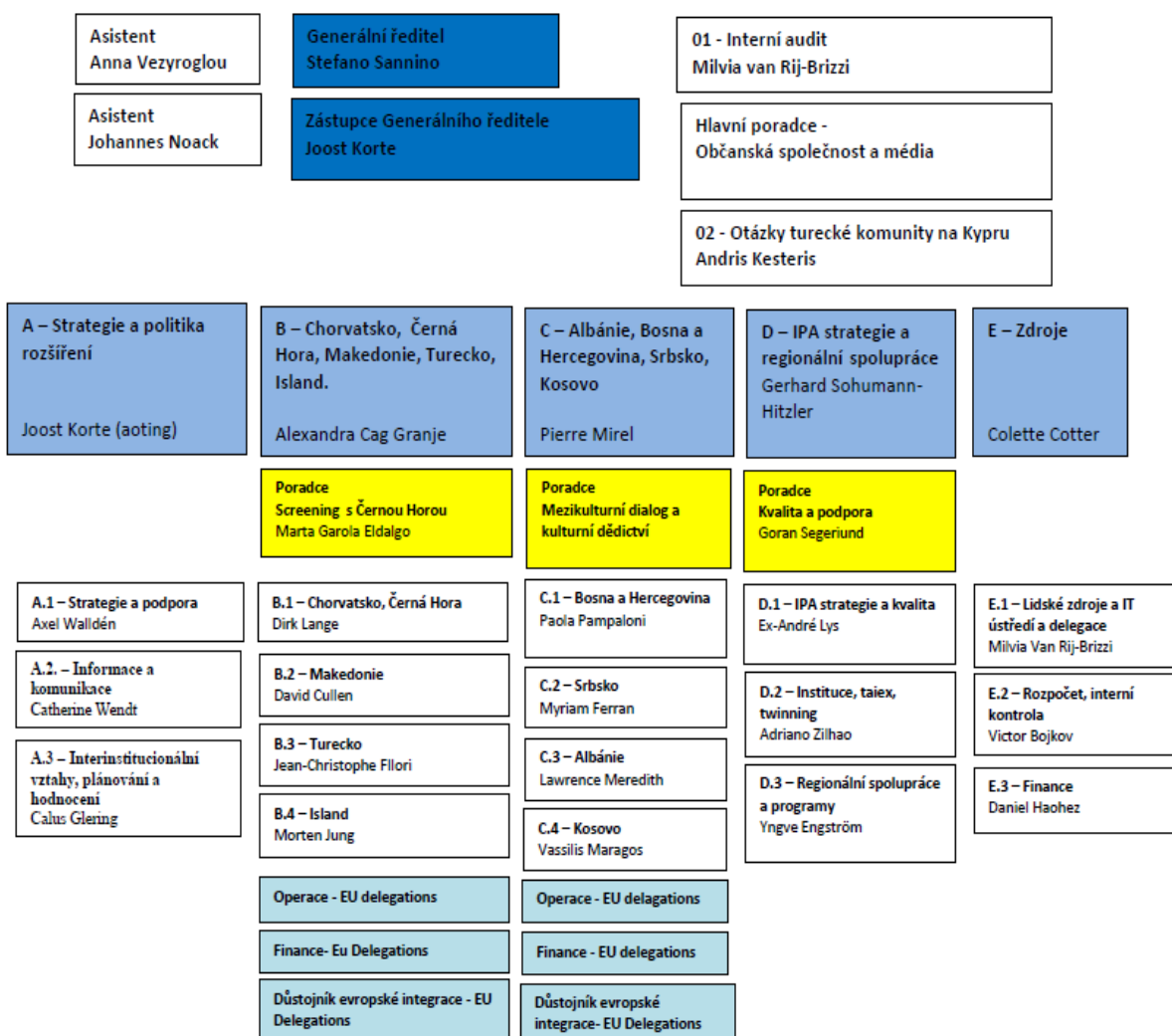
- A – Strategie rozšíření, informace a kominice; turecké společenství na Kypru;
- D – Finanční instrumenty a kontrakty; výstavba institucí;
- E – Strategické plánování vnitřní kontrola;

Regionální otázky:

- B – Chorvatsko, Bývalá jugoslávská republika Makedonie, Turecko, Island;
- C – Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko, Kosovo (Europa, 2013).

DG pro rozšiřování a politiku sousedství sídlí v Bruselu. Jeho hlavním úkolem je dle Evropské komise řídit proces rozšiřování, zajišťovat informace a komunikaci, zajišťovat finanční nástroje a finanční pomoc po přistoupení. DG spolupracuje a vede dialog s kandidátskými zeměmi. Mezi další činnosti DG patří pomoc kandidátským zemím a potenciálním kandidátským zemím při plnění tzv. „kodaňských kritérií“ a sledování jejich vývoje (Euroskop, 2013). DG pro rozšíření zajišťuje kroky vedoucí k budoucímu sjednocení evropského kontinentu mírovou cestou a snaží se rozšiřovat stabilitu a prosperitu přijímání nových členských států (Cihelková, 2011).

Obr. 2.1 Struktura Generálního ředitelství pro rozšiřování a sousedskou politiku

Zdroj: *Europa, 2013 (vlastní úprava)*

2.2 Přístupování nových zemí

Už od samého vzniku Evropského hospodářského společenství (EHS) se na základě Římských smluv předpokládalo, že se základna šesti zemí bude navazovat, prohlubovat a rozšiřovat spolupráci se třetími státy. Ve Smlouvě o EHS, čl. 237 se myslelo na ostatní evropské země, potenciální nové členy takto: „Každý evropský stát může požádat, aby byl přijat za člena Společenství. Žádost předloží Radě, která si vyžádá vyjádření Komise a rozhodne jednomyslným usnesením. Podmínky přijetí za člena a přizpůsobení této smlouvy, které by bylo v takovém případě nutné, budou předmětem dohody mezi členskými státy

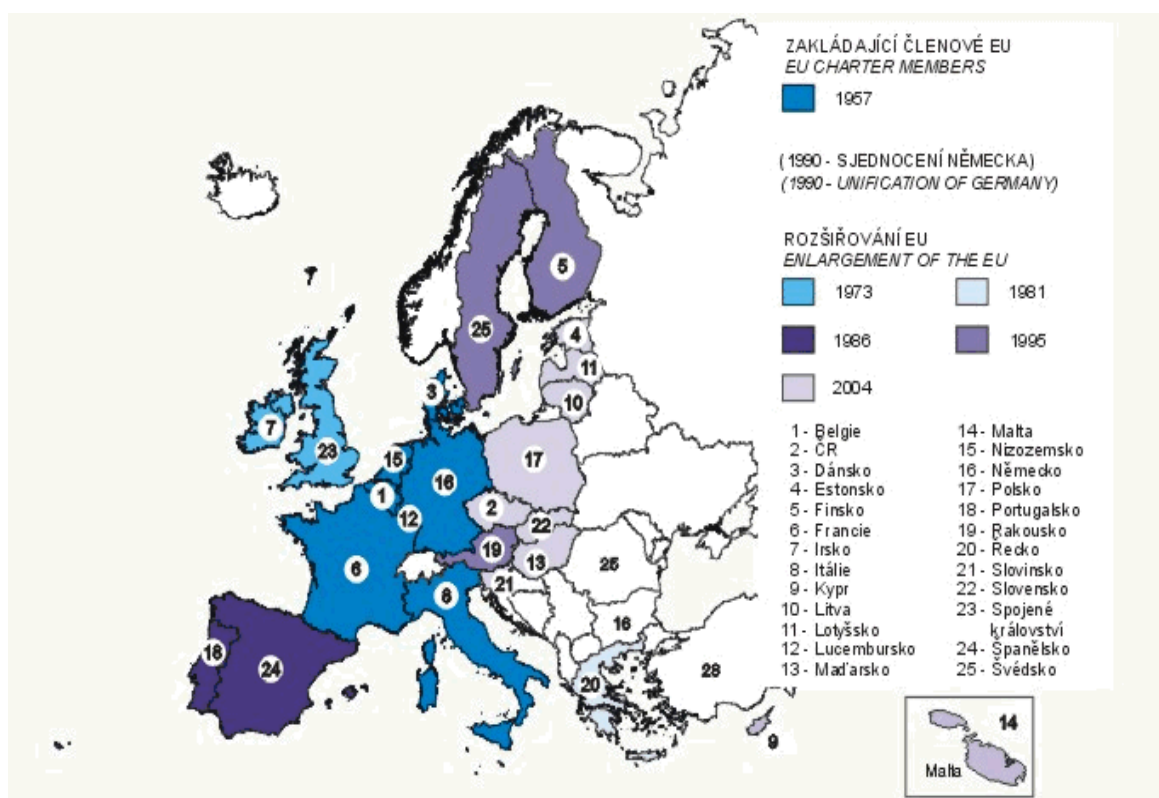
a státem žádajícím. Tato dohoda se předkládá k ratifikaci všem smluvním státům v souladu s jejich ústavními předpisy“ (Římské smlouvy 1993, s. 151).

Na rozšiřování Evropské unie měly především vliv politické změny, které se v Evropě odehrály v posledních padesáti letech. V roce 1989 došlo k pádu komunismu, což bylo hlavním popudem pro řadu zemí střední a východní Evropy, stát se členy Evropské unie. Spojení Evropy vyústilo ze snahy podpořit hospodářský růst a posílit demokracii na celém evropském kontinentu. Evropská unie se z původní základny, šesti zemí³, rozšířila na současných dvacet sedm zemí.

Rozšiřování Evropské unie lze rozdělit do šesti vln. První země, která se snažila rozšířit tehdy ještě Evropského hospodářského společenství, byla Velká Británie. Žádost o vstup v roce 1961 byla vetována francouzským prezidentem, generálem de Gaullem. Francie vetovala i druhou žádost Velké Británie o vstup z roku 1967. Po úmrtí de Gaulla došlo k prvnímu rozšíření Evropského hospodářského společenství, kdy v roce 1973 spolu s Velkou Británií přistoupilo i Dánsko a Irsko. Další zemí, která se připojila k evropské myšlence, bylo Řecko v roce 1981. Ve třetí vlně následovalo v roce 1986 Španělsko a Portugalsko. V roce 1995 se ve čtvrté vlně připojilo Rakousko, Finsko a Švédsko. V páté vlně rozšíření Evropské unie, také známé jako „velký třesk“, v roce 2004 přistoupilo deset zemí střední a východní Evropy - Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko. Mezi poslední země, které se staly členy Evropské unie v roce 2007, patří Bulharsko a Rumunsko. Evropská unie má dnes 27 členských států, s téměř 500 mil. obyvatel (Europa, 2012). Proces rozšiřování Evropské unie je znázorněn v obrázku 2.2.

³ Belgie, Lucembursko, Nizozemsko, Francie, Itálie a Německo.

Obr. 2.2 Postupné rozšiřování EU

Zdroj: Český statistický úřad, 2012

Proces rozšiřování Evropské unie tímto neskončil. 1. července 2013 se k Evropské unii připojí další stát, Chorvatsko. Evropská unie má také kandidátské země, které podaly přihlášku ke členství EU, a přihlášky byly oficiálně přijaty. Mezi aktuální kandidátské země Evropské unie patří: Turecko, Bývalá jugoslávská republika Makedonie (dále jen Makedonie), Island, Černá Hora a Srbsko. Ostatní země západního Balkánu (Albánie, Bosna a Hercegovina a Kosovo) jsou tzv. potencionálními kandidáty Evropské unie (Evropa, 2012).

2.3 Požadavky na nové členské státy

Dle článku 49 Smlouvy o EU je Evropská unie charakterizována jako otevřený systém, jehož členy může být: „Každý evropský stát, který uznává hodnoty uvedené v článku 2 a zavazuje se k jejich podpoře“ (Smlouva o EU, s. 53).

Členem EU se může tedy stát každý stát, jehož území se rozkládá alespoň z části na území Evropy. Stát, který současně respektuje zásady svobody, právního státu, lidská práva a základní svobody. Stát s otevřeným tržním hospodářstvím. Stát může vstoupit

do Evropské unie jen tehdy, pokud převezme *acquis communautaire*⁴, což jsou zakládající smlouvy, vydané právní předpisy a rozhodnutí soudního dvora, přijatá prohlášení a rozhodnutí, smlouvy a dohody Evropské unie (Smlouva o EU).

V časovém horizontu, jak se Evropská unie vyvíjela, podmínky pro přistoupení nového státu byly stále více definovány a byly přísnější. Základními podmínkami zůstaly zásady svobody, demokracie, dodržování lidských práv, základních svobod a právního státu. Před vstupem deseti zemí střední a východní Evropy byly podmínky pro přijetí zkonkretizovány na summitu Evropské rady v Kodani v roce 1993. Při shrnutí těchto požadavků, musí země, která chce vstoupit do Evropské unie, splnit podmínky politické, ekonomické a právní, tzv. kodaňská kritéria, která jsou součástí *acquis communautaire*.

Země, která splňuje všechny podmínky pro rozšíření, si může podat přihlášku. Následně předloží žádost o členství Radě EU, která požádá Evropskou Komisi, aby posoudila schopnost žadatele splnit podmínky pro členství. Po vydání kladného stanoviska Komisí musí také Rada EU jednomyslně odsouhlasit mandát k jednání. A může dojít k formálnímu zahájení jednání mezi kandidátskou zemí a všemi členskými státy (Evropa, 2013).

2.3.1 Kodaňská kritéria

Základní kritéria přijetí nového členského státu do Evropské unie jsou zakotvena v čl. 49 Smlouvy o Evropské unii. Podle něj může o členství požádat každý evropský stát, ale už není definováno, v jakém geografickém rozsahu se Evropské území pojímá. Existuje zde například problematika kandidátského Turecka, jehož území se nachází pouze třemi procenty v Evropě. Dále můžeme zmínit francouzské zámořské departementy jako například Francouzská Guayna v Jižní Americe, karibské ostrovy Guadeloupe a Martinique a ostrov Réunion v Indickém oceánu. Stejně tak Kypr se geograficky rozprostírá spíše v prostoru Blízkého východu a Severní Afriky (Evropa2045, 2013).

Je zřejmé, že Evropská unie není založena při vymezování kandidátských zemí, jen na teritoriální příslušnosti. Z tohoto důvodu byla stanovena přesnější kritéria pro členské

⁴ *Acquis communautaire* je francouzský termín, který se používá pro právní řád Evropské unie a volným překladem znamená „to, čeho bylo v Evropské unie dosaženo“. Přijetím *acquis* se tedy rozumí přijetí Evropské unie takové, jaká v daném okamžiku je (Fiala a Pitrová, 2009).

státy, která byla vytvořena v Kodani v roce 1993, tzv. kodaňská kritéria. Tato kritéria byla původně vytvořena až pro státy střední a východní Evropy, které usilovaly o členství do Evropské unie v devadesátých letech. Předchozí země, které se k Evropské unii připojily, žádná speciální kritéria neměly, kromě základních podmínek platných dle zakládajících smluv. Od vytvoření kodaňských kritérií jsou tato kritéria platná pro všechny následující kandidátské země.

Splněním těchto kritérií má kandidátská země dosáhnout potřebné stability institucí garantující demokracii, vlády zákona, lidských práv a jejich respektování, ochranu menšin, existenci funkční tržní ekonomiky, stejně tak jako obstát v konkurenčním boji na trzích Evropské unie. Kodaňská kritéria lze strukturovat do několika oblastí:

1. Politická kritéria: vyžadující po kandidátském státu stabilní instituce, dodržování právního státu, lidských práv a práv národnostních menšin.
2. Ekonomická kritéria: požadující fungující tržní hospodářství a schopnost obstát v konkurenčním tlaku trhu Evropské unie.
3. Schopnost plnit závazky vyplývající ze členství v EU a z převzetí cílů politické unie a unie hospodářské a měnové
4. Převzetí veškerého právního systému Evropské unie (acquis communautaire) a jeho účinné využívání prostřednictvím vhodných správních a soudních institucí a struktur
5. Evropská unie sama musí být s to nové členy přijímat: EU si ponechává právo sama posoudit svou absorpční schopnost, tj. rozhodne si sama o tom, jestli by případné další rozšíření neohrozilo její vnitřní stabilitu (Cihelková; 2011).

2.3.2 Proces přistoupení

Ve Smlouvě o EU, článek 49, je taktéž naznačena přijímací procedura pro nové členy. *„O žádosti je informován Evropský parlament a vnitrostátní parlamenty. Žadatelský stát podává svou žádost Radě, která rozhoduje jednomyslně po konzultaci s Komisí a po obdržení souhlasu Evropského parlamentu, který se usnává většinou hlasů všech svých členů. Kritéria pro přistoupení, na nichž se dohodne Evropská rada, budou zohledněna. Podmínky přijetí a s ním spojené nezbytné následné úpravy smluv, na nichž je Evropská unie založena, jsou předmětem dohody mezi členskými státy a žadatelským státem. Tato dohoda vyžaduje ratifikaci všemi smluvními státy v souladu s jejich ústavními předpisy“* (Smlouva o EU, s. 53).

Celý proces začíná podáním žádosti o vstup do Evropské unie. Jakmile Rada přijme žádost příslušného státu, vyžádá si od Komise předběžné stanovisko neboli analýzu kladů a záporů státu žádajícího o vstup. Na základě tohoto stanoviska Rada prostou většinou hlasů rozhodne, zda-li zahájí či nezahájí jednání. V této fázi je zemi nabídnuta perspektiva členství. Jestliže je země připravena, uděluje se zemi status kandidátské země. To však automaticky neznamená zahájení formálního jednání.

V další fázi – vyjednávací - rozhoduje Rada, zda-li dle návrhu Komise souhlasí ve všech otázkách členství. Země, která v té době vykonává Předsednictví v Radě, vstupuje do spojení s kandidátskou zemí a dochází k vyjednávání o vstupu. Evropský parlament je průběžně o výsledcích vyjednávání informován.

Závěrečná fáze obvykle vyžaduje po dobu formálního jednání o členství reformy vedoucí k přijetí platného práva EU. Kandidátské země využívají k přípravě na budoucí členství tzv. předvstupní strategie, do které lze zahrnout asociační dohody, Přístupová partnerství, předvstupní pomoc, akční plány, zprávy o pokroku a jiné. Evropská unie s kandidátskými zeměmi využívá tzv. Přístupové partnerství a s potenciálními kandidátskými zeměmi Evropská partnerství. Na základě těchto dohod se stanovují strategické priority, cíle a podmínky pro každý stát. Komise na závěr jednání vypracuje stanovisko k přijetí kandidátské země, které předloží Radě. Ukončení celého procesu přijímání nové země je ratifikace dohody všemi členskými státy (Europa, 2012).

2.3.3 Jednání o členství

Samotné formální jednání o členství je proces, který zahrnuje přijetí, provádění a prosazování všech současných pravidel zavedených ve smlouvách (*acquis communautaire*). Jednání se zaměřují na podmínky a termíny, kdy kandidátské země přijmou a začnou uplatňovat předpisy EU. Pro Evropskou unii je důležitou zárukou, aby kandidátské země začlenily do svých právních systémů právní předpisy EU. Předpisy, které země musí přijmout, jsou pro zjednodušení obvykle rozděleny do třiceti pěti oblastí, často se jim říká kapitoly, viz příloha 1. Každá z kapitol odpovídá jedné oblasti politiky.

Každá kandidátská země si vypracuje akční plán, kde si stanoví, co a kdy udělá proto, aby splnila všechny požadavky přijetí. Priority akčního plánu jsou zmíněny v Přístupovém partnerství. Dále země vypracuje Národní program pro přijetí *acquis*, který má roli nástroje, stanovujícího konkrétní akce, časové intervaly a náklady pro plnění samotných kapitol.

Přístupová jednání se konají mezi členskými státy EU a kandidátskými zeměmi, a to s každou kandidátskou zemí individuálně. Jednání probíhá na úrovni ministrů nebo zástupců, tj. stálých zástupců členských států a velvyslanců nebo hlavních vyjednávačů kandidátských zemí. Rychlost a tempo jednání závisí na plnění požadavků každé ze zemí. Některé z reforem vyžadují značné změny politických a hospodářských struktur země.

Na samém počátku vyjednávání se určí oblasti, v nichž je potřebné sjednotit právní předpisy, instituce nebo postupy v kandidátských zemích. Této činnosti se říká screening. Komise přezkoumá každou kapitolu pro každou kandidátskou zemi. Vypracuje také zprávu o prověření, kterou předloží Radě. Zpráva slouží jako základ pro samotné zahájení technického procesu vyjednávání. Komise na základě této zprávy určuje, zda-li je nutné, aby země nejdříve splnila určité podmínky tzv. kritéria hodnocení. Na základě screeningu předloží kandidátská země svůj vyjednávací postoj, který slouží jako stanovisko dané země k příslušným kapitolám, kde jsou zmíněny mimo jiné i termíny převzetí *acquis*. Rada EU může přijmout společný postoj EU, na základě návrhu Komise. Společný postoj EU umožňuje zahájení jednání. Od této chvíle se schvaluje každá kapitola *acquis* zvlášť. Během vyjednávání probíhá ze strany Evropské unie – Komise kontrola prostřednictvím pravidelných zpráv o pokroku či strategických dokumentů. Definitivní uzavření kapitol nastává až na konci celého vyjednávacího procesu, kdy jsou schváleny všechny kapitoly (Porozumění procesu rozšíření - Politika rozšíření Evropské unie).

2.3.4 Smlouva o přistoupení

Výsledky jednání všech ukončených kapitol jsou obsaženy v návrhu Smlouvy o přistoupení. S konečnou podobou Smlouvy musí souhlasit Komise, Rada i Evropský parlament. Smlouva musí být podepsána a ratifikována kandidátskou zemí a všemi členskými státy. Jakmile je Smlouva podepsána, kandidátská země se stává přistupujícím státem a má právo na jistá prozatímní privilegia. Přistupující stát se může vyjadřovat k předlohám návrhů EU, sdělením, doporučením nebo iniciativám. V institucích EU a agenturách, kde má právo se vyjádřit, ale ne hlasovat, získává status aktivního pozorovatele. Jakmile je ratifikační proces ukončen, Smlouva o přistoupení vstupuje v platnost dle plánovaného data a přistupující stát se stává členským státem (Cihelková; 2011).

V tabulce 2.1 jsou zaznamenány data podpisů Smluv o přistoupení jednotlivých členských států Evropské unie, od roku 1973 – prvního rozšíření. U většiny přistupujících

zemí trval ratifikační proces Smlouvy o přistoupení, od data podpisu k její platnosti, jeden rok. Výjimku tvoří Řecko, Bulharsko a Rumunsko. U Řecka byla Smlouva o přistoupení podepsána 1. ledna 1979 a země přistoupila až v roce 1981. Ratifikační proces Smlouvy o přistoupení tedy trval dva roky. Podobné to bylo i u Bulharska a Rumunska. Datum podpisu Smlouvy o přistoupení byl 25. dubna 2005 a o dva roky později vstoupila Smlouva v platnost.

Tab. 2.2.1 Termíny sepsání Smluv o přistoupení

Rok rozšíření	Přistupující země	Datum podpisu
1. rozšíření - 1973	Dánsko, Irsko, Velká Británie	1.1.1973
2. rozšíření - 1981	Řecko	1.1.1979
3. rozšíření - 1986	Portugalsko, Španělsko	1.1.1985
4. rozšíření - 1995	Finsko, Rakousko, Švédsko	19.8.1994
5. rozšíření - 2004	Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko, Slovinsko	16.4.2003
6. rozšíření - 2007	Bulharsko, Rumunsko	25.4.2005
7. rozšíření - 2013	Chorvatsko	24.4.2012

Zdroj: Cihelková, 2011 (vlastní úprava)

2.4 Předvstupní pomoc

Evropská unie podporuje země, které chtějí přistoupit, tzv. předvstupními nástroji. Předvstupní nástroje slouží především k realizaci příslušných politických a hospodářských změn a k zavádění a harmonizaci legislativy Evropské unie, potřebné ke splnění přístupových kritérií. Tyto nástroje také pomáhají snižovat ekonomické rozdíly mezi těmito zeměmi a Evropskou unií, budovat instituce nezbytné pro fungování kandidátských zemí v rámci Evropské unie do doby vstupu země do Evropské unie.

Jsou stanoveny různé dohody, kde jsou přesně vymezeny formální vazby kandidátských zemí k Evropské unii. Například pro země západního Balkánu byl v roce 2000 stanoven zvláštní proces - Proces stabilizace a přidružení (SAP)⁵, který sleduje tři cíle: stabilizaci a rychlý přechod k tržnímu hospodářství, podporu regionální spolupráce a budoucí vstup

⁵ Proces stabilizace a přidružení vytváří strategický rámec vztahů zemí západního Balkánu s Evropskou unií. Proces vytváří silné vazby mezi jednotlivými zeměmi a Evropskou unií a podporuje spolupráci mezi regiony.

do Evropské unie. Do SAPu lze zahrnout poskytování obchodní koncese, smluvní vztahy s Evropskou unií a hospodářskou a finanční pomoc.

Evropská unie vytvořila v roce 2007 nový nástroj předvstupní pomoci – Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA), který nahradil předešlých pět předstupních nástrojů (PHARE⁶, ISPA⁷, SAPARD⁸, Předvstupní pomoc Turecku, CARDS).

Evropská unie pomáhá prostřednictvím předstupních nástrojů podle nařízení Rady (ES) č. 1085/2006 takto: „Společenství pomáhá kandidátským zemím a potencionálním kandidátským zemím při postupném sblížování s normami a politikami Evropské unie, případně včetně *acquis communautaire*, s ohledem na budoucí členství“. Evropská unie rozděluje pro potřeby využití IPA přijímající země na dvě kategorie. Na země kandidátské a potenciální kandidátské země. V nařízení Rady (ES) č. 1085/2006 jsou také uvedeny oblasti působnosti:

1. *Pomoc se používá podle potřeby v přijímajících kandidátských zemích a potencionálním kandidátských zemích na podporu těchto oblastí:*
 - a. *posílení demokratických institucí a právního státu, včetně jeho vymáhání;*
 - b. *prosazování a ochrana lidských práv a základních svobod a důslednější dodržování práv menšin, prosazování rovnosti žen a mužů a zákazu diskriminace;*
 - c. *reforma veřejné správy včetně zavedení systému, který umožní decentralizaci řízení pomoci poskytované přijímajícími zeměmi podle pravidel stanovených v nařízení (ES, Euratom) č. 1605/2002;*
 - d. *hospodářská reforma;*
 - e. *rozvoj občanské společnosti;*
 - f. *sociální začlenění;*
 - g. *usmíření, opatření pro budování důvěry a obnovy;*
 - h. *regionální a přeshraniční spolupráce.*

⁶ Poland and Hungary Aid for Restructuring of the Economy

⁷ Instrument for Structural Policies for Pre-Accession

⁸ Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development

2. *V případě kandidátských zemí se pomoc používá také na podporu těchto oblastí:*
 - a. *přijetí a provádění *acquis communautaire*;*
 - b. *podpora rozvoje politiky a přípravy na provádění a řízení společné zemědělské politiky a politiky soudržnosti Společenství.*

3. *V případě potencionálních kandidátských zemí se pomoc používá také na podporu těchto oblastí:*
 - a. *Postupné sblížení s *acquis communautaire*;*
 - b. *Sociální, hospodářský a územní rozvoj, mimo jiné včetně činností souvisejících s infrastrukturou a investicemi, zejména v oblasti regionálního rozvoje a rozvoje lidských zdrojů a venkova.*

(Nařízení Rady (ES) č. 1085/2006 ze dne 17. července 2006, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoc, s. 85).

Pomoc z IPA, může být poskytována formou investic, veřejných zakázek, grantů, rozpočtové podpory, účasti na programech atd. Pomoc se podle nařízení Rady č. 1085/2006 poskytuje na základě víceletých orientačních plánovacích dokumentů. Na podporu strategického plánování Komise každoročně Evropskému parlamentu a Radě přidělí finanční prostředky, které mají být navrženy pro tři nadcházející roky ve formě víceletého orientačního finančního rámce s přihlédnutím k sedmiletému finančnímu rámci Evropské unie. Orientační finanční rámce představuje záměry Komise týkající se přidělení finančního prostředků s rozčleněním podle zemí, jejich potřeb, absorpční schopnosti, dodržování podmínek atd.

Jak uvádí Evropská komise, IPA poskytne v období 2007-2013 celkem 11 468 milionů eur, a to s přesně přidělenými částkami každé zemi (viz příloha 2), o nichž se rozhodne každý rok (Porozumění procesu rozšíření - Politika rozšíření Evropské unie). V tabulce 2.2 je zaznamenáno čerpání finančních zdrojů kandidátskými zeměmi v letech 2007 – 2010.

Tab. 2.2.2 Čerpání financí z předstupních fondů (v mil. euro)

Země	2007	2008	2009	2010
Turecko	497,2	538,7	566,4	653,7
Chorvatsko	138,5	146,0	151,2	154,2
Bývalá jugoslávská republika Makedonie	58,5	70,2	81,8	92,3
Srbsko	186,7	190,9	194,8	198,7
Černá Hora	31,4	32,6	33,3	34,0
Kosovo (podle rezoluce RB OSN 1244)	68,3	64,8	66,1	67,3
Bosna a Hercegovina	62,1	74,8	89,1	106,0
Albánie	61,0	70,7	81,2	93,2
Celkem	1 260,2	1 383,3	1 480,4	1 621,7

Zdroj: Porozumění procesu rozšíření - Politika rozšíření Evropské unie (vlastní úprava)

2.5 Rozšiřování EU v současnosti

V roce 2007 bylo ukončeno šesté rozšíření Evropské unie, přistoupením Bulharska a Rumunska. Dnes se Evropská unie skládá z 27 členských států. Perspektivy pro rozšiřování z pohledu nečlenských států jsou příznivé. Evropská unie v současné době neprochází ideálním ekonomickým vývojem, její pozornost se z velké míry soustředí na řešení hospodářské krize a na další hospodářské i politické směřování Evropské unie. K této situaci se vyjádřil mimo jiné i evropský komisař pro rozšíření Štefan Füle: „*Kvůli hospodářské krizi v Evropě se mění pohled na rozšiřování EU. Kandidátské země by neměly stát opodál, ale měly by se více podílet na politikách EU. EU začínala s určitým počtem členů, který se postupně rozšiřoval. Její historie tedy nespočívá pouze v prohlubování integrace, ale také v rozšiřování. Unie tak v podstatě pouze pokračuje v tom, co jí bylo od samotného začátku vlastní. Na druhou stranu je ale potřeba říct, že nemůže být pochyb o tom, že tento proces postupuje o něco pomaleji a je k němu zapotřebí většího úsilí a kreativity. Rozšíření vždy přinášelo pouze pozitivní zprávy.*“ (Euroaktiv - Kandidátské země by se o našich krocích neměly dozvídat z *Financial Times*, 2012). Evropská unie se, na základě aktuálních kandidátských zemí a potenciálních kandidátských zemí, bude v budoucnu rozšiřovat směrem na jihovýchod Evropy, konkrétněji východní Balkán.

Jak již bylo řečeno dříve, v roce 2005 Evropská unie zahájila přístupová jednání s Tureckem a Chorvatskem. Nyní byl status kandidátské země přidělen 5 zemím: Turecku, Srbsku, Bývalé jugoslávské republice Makedonii, Islandu a Černé Hoře. Mezi potenciální kandidáty patří Albánie, Bosna a Hercegovina a Kosovo. Chorvatsko již patří mezi přístupující zemi s tím, že členem Evropské unie se stane v červenci 2013.

Evropská unie provádí politiku vlastního rozšiřování již od 70. let na základě ekonomických zájmů, s cílem formovat jednotný trh. Mezi další cíle provádění této politiky patří geopolitické a bezpečnostní zájmy.

2.5.1 EU a západní Balkán

Region západního Balkánu je pro Evropskou unii strategicky důležitým regionem především z bezpečnostního hlediska. Na začátku 90. let zde proběhlo několik ozbrojených konfliktů⁹. Dnes je to tedy více než patnáct let po skončení válek, které vyústily v rozpuštění Socialistické federativní republiky Jugoslávie (SFRJ). Aby se tato situace už neopakovala, snaží se Evropská unie zabezpečit na evropském kontinentu mír, rozšířit oblast bezpečnosti, stability a prosperity tím, že pokračuje v politice rozšiřování směrem na Balkán. Navíc přijetím nových zemí získá Evropská unie rozšíření trhu a to až o 100 milionů spotřebitelů, což má také pozitivní ekonomický vliv (Euroaktiv, 2008).

Všechny nástupnické státy SFRJ si stanovily jako jeden z hlavních cílů své zahraniční politiky, vstup země do Evropské unie. To znamená, že i země západního Balkánu chtějí vytvořit společný, stabilní a bezpečný prostor.

Jako první krok, který byl učiněn pro dosažení hlubší integrace států západního Balkánu do Evropské unie, byl summit v Zábřehu v roce 2000. Na tomto summitu byla všem státům západního Balkánu přislíbena perspektiva členství v Evropské unii. Na základě toho Evropská unie následně zahájila Stabilizační a asociační proces (SAP). V průběhu několika let byly taktéž mezi státy západního Balkánu a Evropské unie podepsány Stabilizační a asociační dohody (SAA).

⁹ 1991: Deset dní trvající slovinská válka za nezávislost; 1991-1995: Chorvatská válka za nezávislost; 1992-1995: Válka v Bosně a Hercegovině; 1999: konflikt v Kosovu mezi kosovskými Albánci a Srby, Kosovo pod správou mise OSN (UNMIK), (Euroaktiv, 2008).

2.5.2 Stav přístupujících zemí západního Balkánu

Slovinsku se jako doposud jedinému státu bývalé SFRJ podařilo ukončit přístupový proces a země vstoupila do Evropské unie v roce 2004. Další země, která se přidá ke 27 členům Evropské unie, ze zemí západního Balkánu, bude Chorvatsko. Chorvatsko a jeho současný stav v procesu přistoupení bude blíže popisováno v kapitole 3. Tato podkapitola je věnována současnému stavu ostatních kandidátských zemí západního Balkánu.

Albánie

Komise od roku 2003 každoročně publikuje zprávu o pokroku Albánie na její cestě do Evropské unie. V lednu 2006 Evropská rada schválila revidované Evropské partnerství, kde identifikuje prioritní oblasti, na které by se Albánie měla zaměřit v rámci svých reforem. Prozatímní dohoda, která umožňuje Albánii profitovat z obchodních výhod SAA, vstoupila v platnost v prosinci 2006.

Evropská komise uvádí, že Albánie dosáhla značného pokroku v plnění politických kritérií pro členství v EU, kdy zlepšila dialog mezi vládou a opozicí, zejména na základě dohody z listopadu 2011. Vzhledem k dosaženému pokroku Evropská komise doporučila udělit Albánii status kandidátské země s výhradou dokončení opatření v oblasti soudnictví a veřejné správy. Evropská komise uvádí: „*Zvláštní pozornost je nutno věnovat těmto oblastem: uskutečňování voleb v souladu s evropskými a mezinárodními normami; posílení nezávislosti, účinnosti a odpovědnosti soudních orgánů; rozhodné úsilí v boji proti korupci a organizované trestné činnosti, včetně aktivního vyšetřování a stíhání; účinná opatření k posílení ochrany lidských práv a antidiskriminační politiky; a provádění vlastnických práv. Úspěšný průběh parlamentních voleb v roce 2013 bude hlavní zkouškou odhodlání dodržet reformu voleb napříč stranami a bude představovat předběžnou podmínku pro jakékoli doporučení pro zahájení jednání*“ (Enlargement Strategy and Main Challenges 2012-2013, s. 26).

Bosna a Hercegovina

V listopadu 2005 byla zahájena jednání o podpisu SAA, která byla podepsána až v červnu 2008. Podpis SAA se odvíjel od zlepšení spolupráce Bosny a Hercegoviny s Mezinárodním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY)¹⁰ a provedení reformy veřejné správy.

Na území Bosny a Hercegoviny působí mise EUFOR/Althea, kdy Evropská unie převzala odpovědnost za mírovou mnohonárodní misi od sil NATO dne 2. prosince 2004. Cílem mise je zachovat bezpečí a mír a přispět k většímu pokroku Bosny a Hercegoviny na cestě k evropské integraci a pomoci v boji proti korupci a organizovanému zločinu.

Bosna a Hercegovina dosáhla v plnění prvotních podmínek stanovených Evropskou unií pouze omezeného pokroku. S Evropskou unií probíhá dialog na vysoké úrovni ohledně procesu přistoupení, který byl zahájen v červnu 2012. Stále ale chybí společná vize politických představitelů o celkovém směřování a budoucnosti země a jejím institucionálním uspořádání (Evropa, 2012).

Bývalá jugoslávská republika Makedonie

Mezi Bývalou jugoslávskou republikou Makedonie (dále jen Makedonií) a Evropskou unií byla od roku 1996 vzájemná dohoda, která Makedonii umožnila čerpat finanční pomoc z programu PHARE. Od roku 1997 do roku 2004 existovala Dohoda o spolupráci. V dubnu 2004 vstoupila v platnost SAA. Makedonie také v tomto roce podala přihlášku ke vstupu do Evropské unie. Od roku 2005 je Makedonii Evropskou radou přiznán kandidátský statut. Země dle Evropské komise uspokojivě plní politická kritéria. Komise v poslední zprávě – Enlargement Strategy and Main Challenges 2012-2013 - doporučuje, aby byla s Makedonií zahájena jednání o přistoupení. Je přesvědčena, že posun procesu přistoupení této země do další fáze je nezbytný v zájmu udržení tempa reform.

¹⁰ ICTY = **International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia** (Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii). Mezinárodní tribunál pro stíhání osob odpovědných za závažná porušení mezinárodního humanitárního práva spáchaná v bývalé Jugoslávii od roku 1991 (ICTY.org, 2013)

Černá Hora

Evropská unie jedná s Černou Horou jako samostatným státem od června 2006, kdy se odtrhla od Srbska. V roce 2007 Černá Hora podepsala stabilizační a asociační dohody (SAA) a Prozatímní dohodu o obchodu. S touto dohodou vstoupila v platnost také Dohoda o vízech a navrácení nelegálních imigrantů mezi Evropskou unií a Černou Horou. Černá Hora podala žádost o členství v EU 15. prosince 2008. V listopadu 2010 Evropská unie udělila Černé Hoře oficiální status kandidátské země. 29. června 2012 zahájila země jednání o přistoupení. V návaznosti na výzvu Evropské rady z prosince 2011, Komise již na jaře 2012 zahájila screening v kapitole o soudnictví a základních právech a kapitole o spravedlnosti, svobodě a bezpečnosti. Screening ostatních kapitol byl zahájen v září 2012 a má být dokončen v létě roku 2013. Komise bude i nadále podporovat Černou Horou při provádění reforem souvisejících s EU (Enlargement Strategy and Main Challenges 2012-2013).

Kosovo

Od roku 1999 je Kosovo pod správou mise OSN v Kosovu (UNMIK). Kosovo bylo součástí Srbska až do 18. února 2008, kdy vyhlásilo svou nezávislost.

Evropská komise od roku 2005 zveřejňuje každý rok hodnotící zprávu o pokroku Kosova na cestě do Evropské unie. Jakmile Kosovo splní hlavní požadavky, bude moci být zahájeno jednání o dohodě o obchodní a finanční pomoci (Evropa, 2012).

Srbsko

Srbsko se oficiálně zapojilo do Stabilizačního a asociačního procesu v roce 2003. Jednání o SAA se Srbskem Evropská unie přerušila, když Srbsko dostatečně nespolupracovalo s ICTY. SAA byla nakonec podepsána v dubnu 2008. Vztahy EU a Srbska velmi zkomplikovala otázka Kosova. Srbsko se Kosova nechtělo vzdát, protože jde o historicky významné území, kde stále žije početná menšina etnických Srbů. Na stranu Srbska se v tomto sporu postavilo Rusko. Kosovo však vyhlásilo jednostranně nezávislost 18. února 2008 a většina zemí EU jeho nezávislost uznala. Srbsko nezávislost Kosova uznat odmítá. Evropská rada na zasedání v březnu 2012 udělila Srbsku status kandidátské země. Srbsko však musí věnovat velkou pozornost právnímu státu, hlavně soudnictví (Enlargement Strategy and Main Challenges 2012-2013).

2.6 Politika rozšiřování o země západního Balkánu – pozitiva a negativa

Mezi klady politiky rozšiřování patří obchodní aktivity a investice, které v budoucnu s novými zeměmi může Evropská unie uskutečnit. Rozvíjí se tím udržitelný ekonomický růst v celém regionu. Konkrétně s přistoupením zemí západního Balkánu a jejich environmentálními a sociálními podmínkami se vytvoří atraktivní finanční a ekonomické iniciativy. Přistoupením zemí západního Balkánu vzniknou dlouhodobé projekty a podpora rozvoje. Mezi tyto projekty můžeme zahrnout přestavbu a údržbu důležité infrastruktury (energie, ekologie, železniční a silniční síť). Země západního Balkánu mají regionální strategickou pozici, kdy jde o křižovátku mezi Evropou, Blízkým východem a severní Afrikou. Tato skutečnost bude mít výrazný pozitivní vliv na turistický průmysl a také bude tento region lákavý pro nové investory. Region je proslulý svými atraktivními letními letovisky a nedotčenou přírodou. Evropská unie má při výběru nových členů určité limity – ekonomické, politické a sociální. Státy západního Balkánu jsou v počáteční fázi, pokračující vývoj obohatí ostatní členské země a vzniká zde potřeba profitovat z aktuálního kandidátského statusu, jež definuje cíle pro daný růst.

Proces přistoupení nových zemí má také svá negativa. Rozšiřování Evropské unie je pro členské státy poměrně nákladné. Výkonné země s ještě více stanou plátcem Evropy. Může dojít k ohrožení kvality vzájemných vztahů nebo narušení ekonomické rovnováhy a komunikace mezi stávajícími a novými členy Evropské unie, které mohou vzniknout z nenaplnění daných závazků. V konečném důsledku může dojít i k narušení celkové stability na evropském kontinentu. Může dojít k ostrému vyčlenění obyvatel stávajících zemí Evropské unie vůči kandidátským zemím západního Balkánu. Další negativa a pozitiva politiky rozšíření jsou sepsány v příloze 3.

3 Chorvatsko

Tato kapitola je věnována charakteristice Chorvatské republiky¹¹ (dále jen Chorvatsko). Jedná se o balkánský stát, který se geograficky rozprostírá na pomezí střední a jihovýchodní Evropy. Pro zhodnocení přístupového procesu Chorvatska do Evropské unie je potřebné znát základní statistické údaje a trendy dějící se na chorvatském území nyní a v nedávné minulosti. Chorvatsko je členem OBSE (od 24. března 1992), OSN (od 22. května 1992), Rady Evropy (od 6. listopadu 1996), WTO (od 30. listopadu 2000), CEFTA (od 2002) a NATO (od 1. dubna 2009), (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2012).

V další části této kapitoly jsou analyzovány předpokládané změny Chorvatska po přistoupení k Evropské unii.

3.1 Cesta k samostatnosti

Balkán je specifický tím, že byl místem mnoha politických střetů. Příkladem mohou být konflikty, kdy mocnosti jako Rakousko-Uhersko, Osmanská říše a Sovětský svaz usilovaly o prosazení své moci na tomto území. Důsledkem historických událostí byla také různá vyznání, která překračovala hranice jednotlivých států.

Chorvatsko bylo po bitvě u Moháče (1526) až do první světové války součástí Rakouska – Uherska. Po skončení 1. světové války došlo poprvé ke sjednocení jihoslovanského národa, k vytvoření Království Srbů, Chorvatů a Slovinců, které se v roce 1929 přejmenovalo na Jugoslávii. Během studené války byla Jugoslávie považována za součást Sovětského bloku, ale pod vedením svého prezidenta a partyzánského vůdce z dob 2. světové války Josipa Broze-Tita si zachovala značnou míru nezávislosti. V roce 1943 byla partyzány vyhlášena Demokratická federativní Jugoslávie, která se v roce 1963 změnila na Socialistickou federativní republiku Jugoslávie. V roce 1991 Chorvatsko vyhlásilo společně se Slovinskem nezávislost na Jugoslávii, což rozpoutalo dlouhodobý válečný konflikt, který s proměnlivou intenzitou trval až do roku 1995. Šlo převážně o konflikt mezi Chorvaty a Srby žijícími na chorvatském území.

Po osamostatnění se Chorvatsko stalo parlamentní republikou a započalo s rozsáhlými ekonomickými reformami. V květnu 1992 se Chorvatsko stalo členem Organizace spojených

¹¹ Chorvatský název - Hrvatsko.

národů. V roce 2000 začalo Chorvatsko směřovat do NATO a EU. 1. dubna 2009 vstoupilo do NATO a 1. července 2013 se stane členem Evropské unie (Rozšíření EU o země západního Balkánu: nebojte se zapojit i vy!, 2012).

3.2 Základní údaje

Chorvatsko je demokraticky nezávislou zemí od 8. října 1991. Hlavním městem je Zagreb, které je také politickým, administrativním a ekonomickým centrem celého Chorvatska. Národní měnou je kuna (1 kuna je 100 lipa).

Chorvatsko se rozkládá na východním pobřeží Jaderského moře a sousedí s těmito zeměmi: Slovinsko, Maďarsko, Srbsko, Bosna a Hercegovina a Černá Hora. Povrch pevninského Chorvatska zaujímá celkovou rozlohu 56 542km² a k tomu teritoriální moře plochu cca 31 000km². Celková délka mořského pobřeží činí 5 835km. Chorvatsku náleží celkem 1 185 ostrovů, z toho 47 trvale obydlených (Businessinfo, 2013).

Obr. 3.1 Chorvatsko

Zdroj: Evropa2024, (vlastní úprava)

3.2.1 Politický systém

Chorvatsko je parlamentní republikou a hlavou státu je prezident, volený přímou volbou na pět let. Výkonnou moc zastává prezident, předseda vlády a Rada ministrů (vláda). Zákonodárnou moc vykonává jednokomorový parlament¹², který se nazývá „Sabor“. V roce 2010 byla schválena ústavní změna, kde došlo ke stabilizaci počtu poslanců v Saboru na 151.

V posledních parlamentních volbách, které se uskutečnily v prosinci 2011, byla do Saboru zvolena středolevá koalice, složená ze čtyř stran. Sociálně demokratická strana - SDP (Socijal demokratska partija Hrvatske), Chorvatská národní strana – HNS (Hrvatska národní stranka – Liberalni demokrati), Istrijský demokratický sněm - IDS (Istarski demokratski sabor) a Chorvatská strana důchodců – HSU(Hrvatska stranka umirovljenika). Předsedou Saboru byl zvolen člen SDP Boris Šprem. Po jeho úmrtí v roce 2012 byl jako jeho nástupce zvolen místopředseda Josip Leko, taktéž člen SDP.

Prezident republiky je od prosince 2011 Ivo Josipović, který pověřil mandátem předsedu SDP Zorana Milanoviće k sestavení nové vlády. Vláda má 22 členů. Ivo Josipović je třetím prezidentem nezávislého Chorvatska od roku 1991¹³ (Businessinfo, 2013).

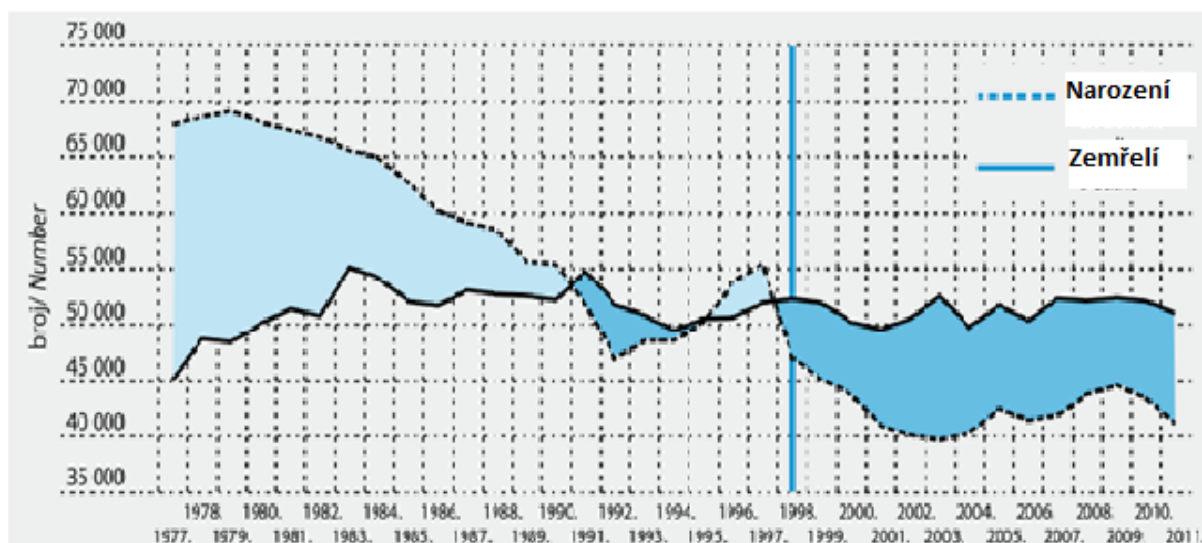
3.2.2 Demografická struktura

Na základě výsledků sčítání lidu, které proběhlo v březnu 2011, ve srovnání se sčítáním lidu z roku 2001 chorvatská populace stárne a počet obyvatel se snižuje. V současnosti v Chorvatsku žije cca 4,284 mil. obyvatel, tj. o 3 % méně než v roce 2001. Přírozený přírůstek chorvatského obyvatelstva má klesající tendenci a na 1 000 obyvatel činí - 1,8, viz Graf 3.1. Snižování a stárnutí chorvatského obyvatelstva je mírně zkreslen vlivem změny metodického postupu při zpracovávání statistik, kdy bylo z těchto statistik vyloučeno obyvatelstvo Chorvatska, které zde nemá trvalé bydliště (Državni zavod za statistiku Republiky Hrvatsko, 2012).

¹² V roce 2001 docházelo k ústavním změnám a byla zrušena horní komora parlamentu – Župní komora.

¹³ Prvním prezidentem byl Franco Tuđman, druhým Stjepan Mesić.

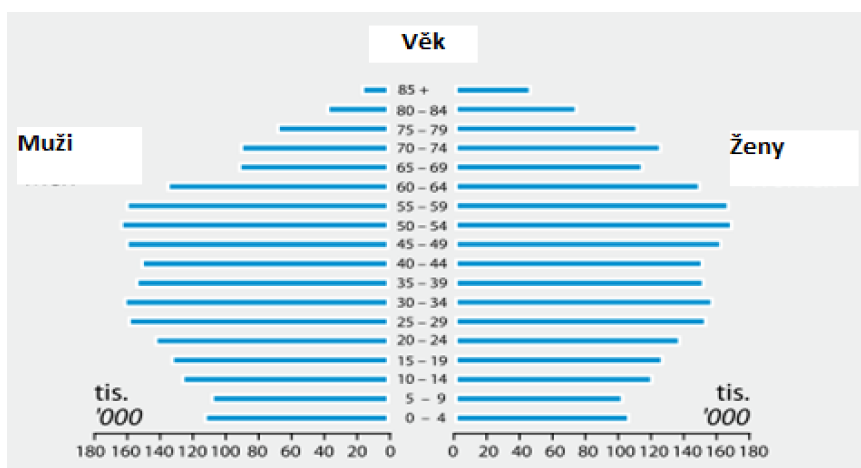
Graf 3.1 Přírozený přírůstek chorvatského obyvatelstva v letech 1977-2011

Zdroj: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatsko, 2012

Dle pohlaví je možné obyvatelstvo rozdělit na 52 % ženy a 48 % muži. Průměrný věk obyvatelstva je 41,7 let (viz graf 3.2). Z hlediska národnostního složení je Chorvatsko tvořeno z 90,42 % Chorvaty. Jedinou větší menšinou jsou Srbové (4,36%), další menšiny tvoří méně než 1%: Bosňáci (0,73 %), Italové (0,42 %), Albánci (0,41 %), Romové (0,40 %), Maďaři (0,33 %), Slovinci (0,25 %) a Češi (0,22 %).

Graf 3.2 Chorvatská populace dle rozdělení pohlaví a věku, rok 2011

Zdroj: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatsko, 2012

Chorvatsko se řadí mezi méně osídlené země. Hustota osídlení činí 78,81 obyvatel/km². Existuje zde velký rozdíl v hustotě osídlení. Na jedné straně tzv. neobydlené oblasti¹⁴ ve vnitrozemí společně s ostrovy a na druhé straně městská centra (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2012).

3.2.3 Ekonomická charakteristika

Chorvatská ekonomika se řadí mezi středně rozvinuté v rámci Evropy. V minulosti, kdy bylo Chorvatsko součástí SFRJ, patřilo Chorvatsko mezi nejrozvinutější země tohoto soustátí. Ekonomika Chorvatska velmi utrpěla během válečných konfliktů v letech 1991-1995. Po skončení války se země zaměřila na rozvoj turistiky, čímž se snažila oživit svou ekonomiku. Ekonomická situace se po roce 2000 zlepšila, ale i přesto se Chorvatsko potýká s mnoha ekonomickými problémy. Je zde velká míra nezaměstnanosti, 16-20 % (Državni zavod za statistiku Republiky Hrvatsko, 2013). Dalším problémem je záporná bilance zahraničního obchodu a velká státní účast v hospodářství, která je zapříčiněna neochotou chorvatské vlády privatizovat. V Chorvatsku je velký rozdíl mezi regiony, jelikož vláda upřednostňuje rozvoj pobřežních oblastí vůči vnitrozemí.

Chorvatská ekonomika se od roku 2009 potýkala s poklesem HDP a zvyšováním míry nezaměstnanosti (viz tabulka 3.1), což bylo důsledkem světové hospodářské krize. I v průběhu roku 2012 důsledky hospodářské krize přetrvávaly, bez známek hospodářského oživení. Nadále se prohlubuje platební neschopnost podniků, HDP klesá za rok 2012 oproti předešlému roku o -2 %. Chorvatsko se potýká se strukturálními problémy a nízkou konkurenceschopností. Chybí zde výrobky, které by byly konkurenceschopné na zahraničních trzích. Překážkou jsou rovněž vysoké daně a nedokončená privatizace. V tabulce 3.1 je zachycen obchodní deficit za rok 2011, kdy činil 6,7 mld. euro, což je o 0,5 mld. euro více, než v roce 2010. Z toho vyplývá, že vysoké negativní saldo obchodní bilance zůstává nadále problémem chorvatské ekonomiky. Dalším problémem zůstává zahraniční zadlužení Chorvatska, které v roce 2011 dosahovalo 45,733 mld. euro, což je 99 % HDP (Businesinfo, 2013).

¹⁴ např. Gorski kotar

Tab. 3.3.1 Ekonomické ukazatele Chorvatska

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Reálné tempo růstu HDP (%)	4,70	5,50	2,40	-6,00	-1,20	-0,04
HDP /obyvatele (euro)	8 805	9 646	10 680	10 311	10 393	10 697
Přímé zahraniční investice FDI (mil. euro)	2 764,80	3 670,20	4 191,70	2 095,60	295,30	1 048,40
Deficit obchodní bilance (mil. euro)	8 853,10	9 828,80	11 232	7 690,70	6 231,80	6 686,20
Podíl celkového zahraničního dluhu na HDP (%)	74,86	77,64	85,11	97,70	99,70	99,70
Míra nezaměstnanosti (%)	16,60	14,80	13,20	14,90	17,40	17,90
Čistý plat v Chorvatských kunách	4 603	4 841	5 178	5 311	5 343	5 441

Zdroj: Businessinfo, 2013 (vlastní úprava)

3.2.4 Zahraniční obchod

Obchodní režim byl v Chorvatsku od vstupu do WTO v roce 2000 postupně liberalizován a od té doby mělo Chorvatsko podepsáno řadu bilaterálních dohod o volném obchodu. Na základě těchto bilaterálních dohod Chorvatsko využívalo celní sazby ve vzájemné výměně zboží. Vstupem Chorvatska do Evropské unie bilaterální dohody zaniknou, Chorvatsko bude součástí celní unie Evropské unie.

Tab. 3.3.2 Teritoriální struktura obchodu, rok 2011

	Export (mil. eur)	Index 11/10	Import (mil. eur)	Index 11/10
Země EU 27 bez ČR	4 764	96,1	8 702	98,7
ČR	82	112,2	284	98,3
Země EU 27 celkem	4 846	96,2	8 986	98,6
EFTA	197	209,9	313	101,9
CEFTA	1 534	101,9	869	107,1
Země OPEC	212	73,1	117	138,3
Ostatní země	1 324	150,1	4 345	108,4
Celkem	8 113	99,9	14 630	96,7

Zdroj: Export, 2013 (vlastní úprava)

Dle teritoriální struktury exportu a importu v roce 2011 (viz tabulka 3.2) jsou největšími obchodními partnery Chorvatska státy Evropské unie. Můžeme si povšimnout, že Česká republika je také významným obchodním partnerem. V rámci exportu Česká republika zaujímá více než 3 % z celkového exportu zemí EU a u importu více než 1,5 %. Velvyslanectví ČR v Záhřebu vypracovala SWOT analýzu¹⁵ obchodu mezi Českou republikou a Chorvatskem, kde zhodnotila výhody a nevýhody této obchodní spolupráce, viz příloha 4. Z pohledu komoditní struktury obchodu jsou nejdůležitější obchodní komoditou pro Chorvatsko stroje a dopravní zařízení (30,3 % z celkového obchodu), minerální paliva a maziva (12,3 % z celkového obchodu) a tržní výrobky (14,7 % z celkového obchodu), (viz tabulka 3.3).

Tab. 3.3.3 Komoditní struktura obchodu, rok 2011

Název skupiny	Export (tis. euro)	Index 11/10*	Import (tis. euro)	Index 11/10*
Potraviny a živá zvířata	774 008	101,8	1 337 799	98,4
Nápoje a tabák	158 436	83,8	132 216	95,7
Suroviny nepoživatelné bez paliv	679 753	113	240 593	94,2
Minerální paliva, maziva	1 083 567	97,3	3 185 489	112
Živočišné a rostlinné oleje, tuky	18 721	91,3	67 219	119
Chemické výrobky	995 724	98,2	2 019 512	94,5
Tržní výrobky seřazené podle druhu materiálu	1 295 787	102,8	2 641 169	96,9
Stroje a dopravní zařízení	2 672 282	94,8	3 306 074	85,2
Různé průmyslové výrobky	1 093 988	97,7	1 699 802	97,9
Nespecifikováno	43 546	627,4	272	6
Celkem	8 815 811	99	14 630 145	96,7

*Index – Procentní vyjádření, 2011/2010

Zdroj: *Export 2013, (vlastní úprava)*

Při pohledu na přímé zahraniční investice (FDI), (viz tabulka 3.1), lze vidět, že v roce 2011 dosáhly FDI částky 1,048 mld. eur, což je třikrát více než v předchozím roce. Největšími investory v Chorvatsku jsou hospodářsky vyspělé země Evropské unie – Rakousko,

¹⁵SWOT analýza je metoda, jejíž pomocí je možno identifikovat silné (ang: Strengths) a slabé (ang: Weaknesses) stránky, příležitosti (ang: Opportunities) a hrozby (ang: Threats), (Jakubíková, 2008)

Nizozemsko a Německo. Mezi největší investory v Chorvatsku z nových členských zemí Evropské unie patří Maďarsko. Je to dáno hlavně prodejem podílu chorvatské naftové společnosti INA maďarské společnosti MOL v letech 2003 a 2009. Další investoři a jejich investice v letech 1993 – 2011 jsou zaznamenány v tabulce 3.4. I přestože se investice v regionu oproti minulému roku zvýšily, stále zde existují investiční rizika, mezi která patří: pomalé tempo změn právního systému, nedostatečně aktualizované pozemkové knihy, kdy je velký problém zjistit skutečného majitele pozemků, vysoká vnitřní zadluženost, složité byrokratické postupy atd.

Tab. 3.3.4 Přímé zahraniční investice v Chorvatsku (v mil. euro)

Země	1993 - 2011	Z toho rok 2011
Rakousko	6 209,70	420,7
Nizozemsko	4 405,30	1 080,10
Německo	2 759,30	56,2
Francie	1 350,90	42,1
Itálie	1 061,50	81,5
Lucembursko	982,5	-63,9
Maďarsko	2 307,00	154,8
Slovinsko	1 060,80	108
Švýcarsko	382,30	-14,6
Velká Británie	421,10	34,8
Mezinárodní finanční instituce	259,00	-17,7
USA	140,30	21,4
Švédsko	148,10	-122,9
Dánsko	178,20	22,3
Kypr	109,90	25,1
Bosna a Hercegovina	70,90	-4,9
Lichtenštejnsko	51,40	0,5
Irsko	45,10	6
Španělsko	51,40	2
Britské Panenské ostrovy	28,20	-0,1
Ruská federace	126,60	5
Belgie	410,50	20,7
Slovensko	26,70	6,5
ČR	18,40	1,5
Celkem (mil. eur)	23,775,6	1 875,29

Zdroj: Export, 2013 (vlastní úprava)

3.3 Předpokládané změny po přistoupení do EU

Chorvatsko je v porovnání s Evropskou unií relativně malá země, s méně než 1 % z celkového počtu obyvatel Evropské unie. Vstupem této malé ekonomiky do Evropské unie se očekávají změny, které budou v této kapitole blíže popsány. Předpokládané změny po přistoupení budou rozděleny podle toho, na jakou oblast budou působit. Nejprve, jaký vliv bude mít vstup do Evropské unie pro obyvatelstvo. Dále jaké změny budou zaznamenány v politické a ekonomické oblasti, celní unii a zahraničním obchodu a nakonec v oblasti zemědělství. Jedná se jak o výhody tak nevýhody pro chorvatské obyvatelstvo i zemi samotnou.

3.3.1 Pro obyvatelstvo

Po vstupu Chorvatska do Evropské unie budou Chorvaté občany Evropské unie. Tato skutečnost byla již zapsána do ústavy Chorvatska. Mít evropské občanství znamená, že občané Chorvatska získají právo svobodně se pohybovat a pobývat na území všech členských států EU. Budou mít právo volit a být voleni ve volbách do evropských institucí, obdobně můžou volit a kandidovat ve volbách do místních zastupitelstev v místě svého pobytu. Chorvatští občané budou mít také právo podat žádost v chorvatštině evropským institucím. Prostřednictvím evropské občanské iniciativy budou mít i chorvatští občané právo se zapojit do sběru minimálně jednoho milionů podpisů (z nejméně sedmi členských států) k novému návrhu Komisi. Občanská iniciativa patří mezi nový mechanismus zavedený Lisabonskou smlouvou, který umožňuje přímou účast občanů na právních aktech Evropské unie. Negativem z přistoupení Chorvatska do EU je změna osobních dokladů občanů a další administrativní postupy a náklady s tím spojené (Institut za međunarodne odnose, 2012).

Sociální politika

Sociální politika a politika zaměstnanosti Evropské unie je pozitivně ovlivněna strategickým dokumentem Evropa 2020¹⁶, kde jsou stanoveny cíle, které by měly být splněny do konce roku 2020. V cílech, které ovlivňují sociální politiku, se Evropská unie snaží dosáhnout 75% míry zaměstnanosti osob ve věku 20-64 let a snížit počet lidí ohrožených chudobou o 20 milionů. Evropská unie uplatňuje model flexikurity, který kombinuje flexibilitu trhu práce s vysokou úrovní sociálního zabezpečení. Dalším cílem Evropské unie je boj proti diskriminaci na základě pohlaví. Pro Chorvatsko z toho vyplývá, že bude podporována zaměstnanost žen na trhu práce, lepší kontrola zaměstnavatelů, přísná opatření proti diskriminaci a obecně lepší záruky, pokud jde o práva zaměstnanců. V Chorvatsku dojde k modernizaci sociální politiky. Vyvine se tripartitní sociální dialog mezi odbory, vládou a zaměstnavateli. Chorvaté budou mít možnost vlastnit evropské zdravotní karty. Chorvatsko bude moci využít finance z Evropského sociálního fondu, který podporuje oblast sociálního začleňování a zaměstnanosti pomocí financování projektů.

Volný pohyb pracovníků

Acquis Evropské unie v oblasti volného pohybu pracovníků umožňuje občanům jednoho členského státu pracovat v jiném členském státu, aniž by byli diskriminováni ve vztahu ke státní příslušnosti. Lze tedy očekávat, že vstup Chorvatska do Evropské unie bude mít pozitivní vliv na pracovní příležitosti a snížení počtu nezaměstnaných. V současné době je v Chorvatsku přebytek pracovníků s nízkými nebo obecnými znalostmi a dovednostmi. Chorvaté budou moci od okamžiku vstupu do Evropské unie využívat síť EURES, který nabízí informace a tipy pro zaměstnavatele a zaměstnance na evropském trhu práce.

¹⁶Evropská unie si stanovila 5 hlavních cílů, kterými bude možné měřit pokrok v plnění strategie Evropa 2020. 1. **Zaměstnanost:** Zaměstnat 75 % osob ve věkové kategorii od 20 do 64 let. 2. **Výzkum, vývoj a inovace:** Investovat 3 % HDP Evropské unie (kombinace veřejných a soukromých zdrojů) do výzkumu, vývoje a inovací. 3. **Změna klimatu a energetika:** Snížit emise skleníkových plynů o 20 % (nebo dokonce o 30 %, pokud k tomu budou vytvořeny podmínky) ve srovnání se stavem v roce 1990. Zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů na 20 %. Zvýšit energetickou účinnost o 20 %. 4. **Vzdělávání:** Snížit míru nedokončení studia pod 10 %. Dosáhnout ve věkové kategorii od 30 do 34 let alespoň 40% podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva. 5. **Chudoba a sociální vyloučení:** Snížit alespoň o 20 milionů počet lidí, kteří žijí v chudobě a sociálním vyloučení nebo jsou na pokraji chudoby a hrozí jim sociální vyloučení (Euroskop, 2010).

Chorvatsko si vyjednalo přechodná období na volný pohyb pracovních sil, to znamená, že budou zavedena omezení volného zaměstnávání občanů v přechodném období¹⁷, které nebude delší než sedm let. Dalším možným negativem v oblasti volného pohybu pracovníků bude emigrace kvalifikované domácí pracovní síle, tzv. brain drain (Institut za međunarodne odnose, 2012).

3.3.2 Politické aspekty

Instituce

Členské státy svým přistoupením svěřily pravomoc Evropské unii. Lisabonská smlouva vymezila pravomoci mezi Evropskou unií a členské státy – výlučné pravomoci¹⁸, sdílené pravomoci¹⁹ a podpůrné pravomoci²⁰.

Chorvatsko se v průběhu jednání s Evropskou unií dohodla na metodě výběru a počtu chorvatských zástupců v orgánech Evropské unie. Do ukončení ratifikace Smlouvy o přistoupení jsou chorvatští zástupci ve všech institucích Evropské unie jen jako pozorovatelé. Znamená to, že po vstupu bude aktivní spoluvůrcem evropské politiky. V Evropském parlamentu má Chorvatsko 12 pozorovatelů, kteří byli vybráni na parlamentním zasedání. Ve volbách do Evropského parlamentu na další volební období (2014 - 2019) bude mít Chorvatsko 12 členů. Jeden státní příslušník Chorvatska bude jmenován členem Komise na dobu ode dne přistoupení do 31. října 2014. Nového člena Komise jmenuje Rada kvalifikovanou většinou po dohodě s předsedou Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem.

Při hlasování kvalifikovanou většinou v Radě ministrů a Evropské radě má Chorvatsko sedm hlasů, stejně jako Slovensko, Dánsko, Finsko, Litva a Irsko. Stejně jako ostatní členské státy, bude mít Chorvatsko jednoho soudce u Evropského soudního dvora a Účetního dvora. Funkci guvernéra v Generální radě Evropské centrální banky bude zastávat

¹⁷ Vzorec 2+3+2 v celkovém přechodném období, kdy Chorvaté mohou uplatňovat vnitrostátní opatření za účelem regulace přístupu občanů na chorvatský pracovní trh.

¹⁸ Mezi výlučné pravomoci patří: měnová politika (pro státy, které přijaly euro), společná obchodní politika, celní unie a ochrana mořských biologických zdrojů v rámci společné rybářské politiky (Evropa, 2010).

¹⁹ Sdílené pravomoci zahrnují: vnitřní trh, prostor svobody bezpečnosti a spravedlnosti, zemědělskou politiku, politiku rybolovu, doprava a transevropské sítě, sociální politika, hospodářská, sociální a územní soudržnost, ochrana životního prostředí, ochrana spotřebitele, společné bezpečnosti v oblasti zdravotnictví (Evropa, 2010).

²⁰ Mezi podpůrné pravomoci patří: průmysl, ochrana a zlepšování lidského zdraví, vzdělávání, odbornou přípravu mládeže a tělovýchovy, kultura, cestovní ruch a civilní ochrana (Evropa, 2010).

guvernér Chorvatské národní banky. V poradních orgánech – Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů – bude mít devět zástupců, o kterých rozhodne chorvatská vláda. Ode dne přistoupení Chorvatska se stane chorvatský jazyk jedním z 24 úředních jazyků Evropské unie.

Negativem pro Chorvatsko zůstává úloha harmonizovat politický systém řady národních institucí, jako je Úřad předsedy vlády, ministerstev, zejména Ministerstva zahraničních věcí a evropské integrace a Parlamentu. Bude také nutné posílit dovednosti chorvatských zástupců v orgánech Evropské unie s cílem podílet se účinně na vytváření evropské veřejné politiky. Evropská unie se potýká s problémem demokratického deficitu, a proto je potřeba posílit vztahy mezi občany a institucemi na jedné straně a politikou Evropské unie na straně druhé (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2013).

Veřejná správa

Členství v Evropské unii vytváří účinnější mechanismy podpory a tlaku pro další činnosti v reformě veřejné správy. Po přistoupení bude mít Chorvatsko k dispozici 29 mil. euro pro dočasnou finanční pomoc na rozvoj a posílení správní a soudní kapacity pro provádění právních předpisů Evropské unie. Chorvatská správa je stále vysoce centralizovaná a zapojením do evropského správního prostoru bude muset být decentralizována. Decentralizace umožní zvýšení dostupnosti a kvality služeb pro občany. Výhodou bude rychlejší, jednodušší a více transparentní veřejná správa a e-government, jako funkce občanům. Výzvou či změnou pro Chorvatsko bude nezbytnost snížit počet zaměstnanců ve veřejném sektoru. Reformy, které bude Chorvatsko provádět, přinesou další náklady na profesionální vzdělávání státních úředníků.

Další oblast, na kterou bude mít vliv vstup Chorvatska do Evropské unie, je zadávání veřejných zakázek. Pro Chorvatsko by mělo být pozitivem získání větší transparentnosti a účinnosti při zadávání veřejných zakázek, a to zejména na místní a regionální úrovni vlády a ve veřejných společnostech. Budou efektivněji využívány rozpočtové zdroje alepší se veřejné služby. Mělo by dojít ke snížení korupce a zneužívání veřejných financí. Zlepší se znalosti a dovednosti pracovníků ve státní a veřejné správě v přípravě a realizaci veřejných zakázek. Chorvatský trh bude mít více obchodních příležitostí na veřejných zakázkách v celé Evropské unii (Institut za međunarodne odnose, 2012).

Soudnictví

Základem fungujícího právního státu je nezávislé a profesionální soudnictví, které působí transparentně a efektivně. Chorvatský soudní systém po sérii reforem, které proběhly v posledních deseti letech, by měl jednat nezávisle, profesionálně a odborně. Byl pozměněn postup jmenování členů Státní soudní rady a byla zavedena nová kritéria pro jmenování soudců a státních zástupců. Vznikl zde lepší systém vzdělávání soudních úředníků. Výhodou vstupu do Evropské unie je rychlejší a účinnější vzdělávání, ve kterém je zaručena větší právní jistota. Dojde k odstranění forem korupčních aktivit a k uvolnění transparentního systému financování veřejných potřeb. I přestože už Chorvatsko začalo v reformách svého soudního systému, je třeba pokračovat v reformách a boji proti korupci i po vstupu do Evropské unie (Delegation of the European Union to the Republic of Croatia, 2011).

3.3.3 Ekonomické aspekty

Volný pohyb zboží

Volný pohyb zboží je jedním z pěti²¹ základních svobod vnitřního trhu Evropské unie. Volný pohyb zboží znamená odstranění všech překážek volného obchodu a odstranění tarifů a kvantitativních omezení, a odstranění opatření s rovnocenným účinkem, jako dovozní licence atd. Volný trh také znamená odstranění technických překážek. Na volném trhu platí princip vzájemného uznávání, který umožňuje volný obchod ve členských státech Evropské unie. Používají se společné evropské normy a standardy. Chorvatsko se v Dohodě o stabilizaci a přidružení (SAA) zavázalo k harmonizaci s technickými předpisy Evropské unie, evropské normalizaci, metrologii a akreditaci a postupy pro posuzování stejnorodosti. Zřízením chorvatské akreditace má Chorvatsko právo provádět technické právní předpisy v souladu s *acquis* Evropské unie. Akreditační orgány posuzují shody výrobků s technickými předpisy a normami.

Chorvatsko vstupem do Evropské unie odstraní zbývající překážky toku výrobků. Na chorvatském trhu dojde k větší bezpečnosti výrobků, kterou umožňuje systém RAPEX²²

²¹ Mezi pět základních svobod vnitřního trhu EU patří: Volný pohyb zboží, volný pohyb služeb, volný pohyb osob, volný pohyb kapitálu a volný pohyb poznatků.

²² Systém umožňuje rychlou výměnu informací mezi členskými státy a Evropskou komisí o produktech nebezpečné pro zdraví a bezpečnost spotřebitele.

(systém včasné výměny informací pro nebezpečné nepotravinové výrobky). Výhodou pro chorvatského obyvatele je zvýšený výběr kvalitních výrobků. Pro chorvatské podnikatele bude mnohem jednodušší vstoupit na trhy členských států Evropské unie a budou mít širokou škálu příležitostí na trhu s 500 miliony spotřebitelů. Výrazně se sníží náklady na testování. K dispozici pro spotřebitele, občany a podniky je elektronická síť SOLVIT, která usnadňuje řešení mnoha otázek týkající se volného pohybu zboží.

Za nevýhodu pro Chorvatsko v této oblasti můžeme brát náklady, které musí vynaložit na posílení správního orgánu odpovědného za tržní dohled a provádění postupu standardizace, akreditace, posuzování shody a metrologie. Je také nutné zlepšovat kvalitu výrobků, aby chorvatští dodavatelé mohli konkurovat na větším trhu Evropské unie (Institut za međunarodne odnose, 2012).

Volný pohyb služeb

Chorvatsko se stane součástí dynamického konkurenčního trhu bez hranic. Chorvatští občané, kteří chtějí vykonávat činnost jako osoba výdělečně činná nebo prostřednictvím zakládání společností a poboček v jiné členské zemi, budou mít možnost stejným způsobem a za stejných podmínek jako občané členského státu, ve kterém se provádí činnost. Chorvatští podnikatelé dostanou příležitost rozšířit podnikání. Služby na trhu budou stále otevřenější a svobodnější. Chorvatští občané budou mít mnohem širší výběr, pokud jde o kvalitu a ceny služeb. Nepřímým pozitivním dopadem liberalizace je větší tlak na podniky. Dojde také k odstranění administrativních překážek s cílem usnadnit vzájemné uznávání nabytých odborných kvalifikací v jiných členských státech. Bude potřeba větších investic na posílení konkurenceschopnosti domácích výrobků a služeb, kterou jsou v souladu s normami Evropské unie.

Volný pohyb kapitálu

Volný pohyb kapitálu²³ zahrnuje mimo jiné platební služby, prevenci praní špinavých peněz a financování terorismu. Členství v Evropské unii Chorvatsku přinese velkou změnu,

²³ Volný pohyb kapitálu znamená: **1. Volný pohyb plateb**: jde o platby za dovezené zboží a služby, transfery peněz migrujících pracovníků; **2. Volný pohyb kapitálu**, jenž zahrnuje přímé a portfoliové investice, investice do nemovitostí, operace na finančních trzích (akcie a obligace), kolektivní investování, depozita, úvěry a půjčky, pojištění (Euroskep, 2013).

jelikož dosáhne úplné liberalizace pohybu kapitálu a některých výhod v praktické aplikaci. Liberalizace kapitálových transakcí byla provedena v lednu 2011. Pro Chorvaty to znamená, že mohou provádět mnoho finančních operací v zahraničí. Výhodou je větší výběr finančních institucí. Na základě Dohody o stabilizaci a přidružení (SAA) má Chorvatsko od února 2009 liberalizovaný trh s nemovitostmi. Negativem vzhledem k tomu může být zaostalost chorvatských zemědělských oblastí, kdy by větší zájem o prodej pozemků cizincům mohl způsobit poruchy na domácím trhu. Chorvatsku si z této obavy vyjednalo sedmileté přechodné období, ve kterém zachovají stávající omezení týkající se prodeje zemědělské půdy.

Nepřímé daně

V zájmu dosažení fungujícího vnitřního trhu je nutné také harmonizovat daňový systém. Každý členský stát má právo si ponechat svůj daňový systém, ale vzniká zde povinnost souladu s rozhodnutími Evropské unie. Datem vstupu Chorvatska do Evropské unie bude zrušena nulová sazba DPH, kterou byly zdaněny tyto produkty: mléčné výrobky, chleba, knihy, nosiče audiovizuálního obsahu, některé léky, implantáty, ortopedické přístroje, vědecké časopisy a veřejné promítání filmu. Odpovědností za fiskální politiku bude vybrat si mezi minimální sazbou danou Evropskou unií 5% nebo obecnou daňovou sazbou ve výši 23%. Tím se zvýší příjem státního rozpočtu z těchto daní. Bude se prosazovat lepší zdravotní a environmentální politika pro snížení používání tabákových výrobků. Negativním vlivem zvýšení daní bude zvýšení cenové hladiny. Zvýšení daní může mít nepříznivý vliv na tabákový průmysl, stavebnictví a energetiku (Ministarstvo vanjskih i evropskih poslova, 2013).

3.3.4 Celní unie a politika zahraničního obchodu

Největší přímý přínos z celní unie je postupné zrušení hraničních kontrol a s tím spojené úspory času a nákladů na řízení. Také se sníží náklady na postupy celního odbavování a zrychlí se pohyb osob a zboží. Nepřímý vliv ze zrušení hraničních kontrol je vyšší, protože snižuje transakční náklady a tím dojde k vnímání Chorvatska jako stabilního a spolehlivého partnera Evropské unie. Do této doby mělo Chorvatsko status „třetí země“. Výhodou celní unie je odstranění všech zbývajících tarifů a netarifních bariér mezi Chorvatskem a ostatními

státy Evropské unie. Chorvatské výrobky budou moci získat označení „Made in EU“. Nevýhodou pro Chorvatsko zůstává ztráta celních příjmů do státního rozpočtu. Je také nutné vynaložit náklady na restrukturalizaci.

Součástí *acquis* je také Schengenská smlouva, která odstraňuje vnitřní hranice v Evropské unie a posiluje kontrolu vnějších hranic Evropské unie. Předpokládá se, že Chorvatsko po vstupu do Evropské unie v roce 2013 a se současným tempem splňování kritérií, by se mohlo zapojit do schengenského prostoru v roce 2015. Pro Chorvatsko to znamená výhodu účinnějšího boje proti organizovanému zločinu a větší příležitosti pro integraci žadatelů o azyl do chorvatské společnosti. Negativem jsou vysoké náklady na realizaci *acquis* a možnost vyššího přílivu žadatelů o azyl, který je spojen s integračními problémy.

3.3.5 Zemědělství

Cílem společné zemědělské politiky (SZP) je podpořit zemědělský trh, zachovat životní úroveň zemědělců a kvalitu výroby za rozumnou cenu a zachovat kulturní dědictví venkova. Celkové prostředky určené pro SZP činí přibližně 40% rozpočtu Evropské unie. Chorvatsko se bude podílet na vytváření efektivní nadnárodní zemědělské politiky, kde bude zastupovat své zájmy. Postupně bude převádět na nadnárodní úroveň zátěž dotování zemědělské výroby. Zvýší se celkové investice v oblasti rozvoje venkova. Dojde k modernizaci, racionalizaci a konsolidaci zemědělské výroby. Chorvatské výrobky budou zapojeny do Evropského seznamu konkrétních produktů. Chorvatsko ale ztratí autonomii v běhu zemědělské politiky. Vznikne Chorvatsku povinnost provádět opatření v rámci SZP, nemusí to být vždy příznivé pro chorvatské výrobce. Očekávané zvýšení podílu výrobců jiných členských států v potravinářském odvětví může přinést problémy domácím zemědělcům.

Členstvím v Evropské unii bude Chorvatsko prosazovat větší bezpečnost potravin, zdraví lidí, zvířat a rostlin a dobrých životních podmínek zvířat. Snahou Chorvatů je zachování tradiční výroby sýrů, zmrzlinových výrobků a jiných chorvatských výrobků na základě splnění hygienických norem pro prodej.

Velkou otázkou zůstává rybářství. Jednou z výhod, které představuje vstup do Evropské unie v odvětví rybolovu, je přímý vstup chorvatských produktů na jednotný trh. S tím souvisí i zvýšení vývozu vzhledem k liberalizaci trhu. Další přímou výhodou je možnost

podílet se na Evropském rybářském fondu, který zajišťuje financování či spolufinancování investic. Dojde k podpoře rozvoje pobřežních a ostrovních komunit, lepší organizaci trhu s produkty rybolovu, lepší půdní logistika a infrastruktura. Technicky, finančně a administrativně náročný bude proces adaptace některých rybolovných postupů. Je nutné posílení administrativních a finančních kapacit pro úspěšné donucovací mechanismy SZP.

4 Zhodnocení přístupového procesu Chorvatska

Pátá kapitola je rozdělena do několika částí a celkově je založena na zhodnocení přístupového procesu Chorvatska do Evropské unie. První část se zabývá negociačním procesem, ve kterém jsou blíže popsány postupně uzavírané vyjednávací kapitoly. V rámci vyjednávacího procesu je také představen vyjednávací tým Chorvatska. Druhá část shrnuje celý negociační proces. V další části je provedena analýza ratifikačního procesu Smlouvy o přistoupení Chorvatska. Závěrem kapitoly je shrnutí a komparace celého přístupového procesu Chorvatska a České Republiky.

4.1 Negociační proces

Přístupové rozhovory Chorvatska s Evropskou unií byly zahájeny 3. října 2005, po splnění podmínky zlepšení spolupráce s ICTY. Dne 20. října 2005 byl zahájen screening chorvatského zákonodárství s *acquis* EU, který byl dokončen v říjnu 2006. Evropská komise pravidelně předkládá Radě zprávy o pokroku pro každou kandidátskou zemi či potenciální kandidátskou zemi. Tyto zprávy slouží jako základ pro závěrečná doporučení pro Radu, která činí rozhodnutí o dalších krocích vyjednávacího procesu. Pro Chorvatsko Evropská komise tyto zprávy vydává od roku 2005.

Celý negociační proces Chorvatska bude dále rozčleněn do podkapitol, ve kterých bude zaznamenán pokrok v daných letech a s tím spojené postupné otevírání a uzavírání vyjednávacích kapitol. Podle toho, kdy byly dané kapitoly dočasně uzavírány, budou blíže specifikovány. Během celého procesu vyjednávání dochází k průběžnému uzavírání jednotlivých kapitol, avšak k úplnému uzavření dochází až po uzavření všech 35 kapitol najednou. Proto hovoříme o dočasném či prozatímním uzavření kapitol během jednání.

4.1.1 Vyjednávací skupina

Pro vedení jednání o přistoupení Chorvatska do Evropské unie byla vytvořena tzv. vyjednávací skupina, která je zodpovědná za odborné jednání s institucemi Evropské unie a členskými státy Evropské unie ve všech kapitolách. Vyjednávací skupinu tvoří 16 členů (viz tabulka 4.1), kdy hlavním vyjednavčem je Vladimír Drobnjak.

Tab. 4.4.1 Členové vyjednávací skupiny

	Jméno		Jméno
1.	Vladimír Drobnjak	9.	prof. dr. sc. Pero Lučin
2.	Tamara Obradović Mazal	10.	dr. sc. Zlatan Fröhlich
3.	dr. sc. Boris Vujčić	11.	prof. sr. sc. Nikola Ružinski
4.	mr.sc. Martina Dalić	12.	Ružica Gelo
5.	Ivana Matelić	13.	mr.sc. Kristian Turkalj
6.	prof. dr. sc. Siniša Petrović	14.	dr. sc. Davor Božinović
7.	Olgica Spevec	15.	mr.sc. Branko Baričević
8.	Miroslav Kovačić	16.	mr.sc. Irena Andrassy

Zdroj: Republika Hrvatska – Ministarstvovanjskih i europskih poslova, 2013 (vlastní úprava)

Členové vyjednávacího týmu odpovídají za koordinaci jednotlivých kapitol a poskytují odbornou podporu pro vyjednavče, který se účastní jednání podle pokynů hlavního vyjednavče. Dále pracují s evropskými koordinátory ve státní správě a jsou odpovědní za vypracování návrhů vyjednávací pozice a souvisejících zpráv.

Členové vyjednávacího týmu také koordinují pracovní skupiny pro přípravu jednání o jednotlivých kapitolách. Pracovní skupina prověřuje a vyhodnocuje sladěnost chorvatských pracovních předpisů s *acquis* EU (screening) a navrhovanými vyjednávacími pozicemi, s podporou vládních orgánů. Každá skupina jmenuje svého zástupce (viz příloha 6), který řídí práci pracovní skupiny na základě konzultací s členem vyjednávacího týmu, který je zodpovědný za koordinaci jednotlivých kapitol (Republika Hrvatska -Ministarstvovanjskih i europskih poslova, 2013).

4.1.2 Průběh negociačních jednání v letech 2006 - 2007

Pokrok za rok 2006

Přístupová jednání začala otevřením kapitoly 25. Věda a výzkum. Ve stejném roce, v červnu 2006, došlo také k dočasnému uzavření této kapitoly.

V rámci této kapitoly Chorvatsko v květnu 2006 přijalo strategický dokument „Národní vědecká a technologická politika 2006-2010“. V tomto dokumentu si Chorvatsko stanovilo dlouhodobé a krátkodobé strategické cíle, nový finanční nástroj, definovalo nové pravidla a postupy pro jednotlivé výzkumné granty a stávající výzkumné programy. Řadu prováděcích předpisů v oblasti vědy také přijala Národní vědecká rada, která je nápomocna Agentuře pro vědecké a vysokoškolské vzdělání. Chorvatsku se podařilo v rámci Společného výzkumného střediska plně podílet na speciální akci organizované pro přistupující a kandidátské země. Chorvatsko se tak stalo pozorovatelem v CREST²⁴ skupině.

Chorvatsko mělo v rámci financí z Evropské unie k dispozici na rok 2006 předvstupní finanční pomoc ve výši 140 mil. eur (Croatia Progress Report, 2006).

Pokrok za rok 2007

V roce 2007 přístupová jednání s Chorvatskem pokračovaly. Do konce roku 2007 byla zahájena jednání na čtrnácti kapitolách. Jmenovitě se jednalo o tyto kapitoly: 29. Celní unie, 32. Finanční kontrola, 9. Finanční služby, 17. Hospodářská a měnová politika, 10. Informační společnost a média, 28. Ochrana spotřebitele a ochrana zdraví, 20. Politika podnikání a průmyslu, 7. Práva duševního vlastnictví, 3. Právo na usazování a svobodu poskytování služeb, 6. Právo obchodních společností, 18. Statistika, 25. Věda a výzkum, 30. Vnější vztahy a 26. Vzdělávání a kultura. Z toho byly prozatím uzavřeny dvě kapitoly a tj. 26. Věda a výzkum a 27. Vzdělávání a kultura.

²⁴CREST skupina (Výbor pro vědu a techniku) je poradním orgánem, jehož úlohou je napomáhat Evropské komisi a Radě EU při provádění úkolů těchto institucí ve sféře výzkumu a technického rozvoje. CREST byl založen na počátku sedmdesátých let usnesením Rady Evropských společenství a usnesením (ze dne 28. září 1995) Rady Evropské unie.

Finanční pomoc je od roku 2007 poskytována pomocí nového nástroje předvstupní pomoci (IPA). Pro Chorvatsko byl v červnu 2007 přijat víceletý orientační plánovací dokument na léta 2007 - 2009. Národní program IPA na rok 2007 činil 141 mil. eur. Finanční pomoc byla zaměřena na budování institucí a přípravu na provádění společné zemědělské politiky a politiky soudržnosti (Croatia Progress Report, 2007).

Kapitola 26. Vzdělávání a kultura

V rámci kapitoly 26. Vzdělávání a kultura – oblastí vzdělávání, odborná příprava a mládež - bylo dosaženo několik reforem dle Plánu rozvoje vzdělávacího systému na léta 2005-2010. Chorvatsko taktéž přijalo základní koncepci Národního rámce kvalifikací. Pokračuje zavádění Boloňského procesu²⁵ ve vysokoškolském vzdělávání. Byly přijaty změny zákona o vědě a vysokoškolského vzdělávání, které zavedly pobídky pro investice podnikatelů do školství. Značný pokrok byl také zaznamenán v oblasti kultury. Chorvatsko ratifikovalo Memorandum o porozumění účasti Kulturního programu, které bylo podepsáno v listopadu 2007 (Croatia Progress Report, 2007).

4.1.3 Průběh negociačních jednání v letech 2008 - 2009

Pokrok za rok 2008

K jednání v roce 2008 bylo otevřeno 21 kapitol z 35. Kromě kapitol z předešlých let byly nově otevřeny: 14. Dopravní politika, 15. Energetika, 33. Finanční a rozpočtová ustanovení, 19. Sociální politika a zaměstnanost, 21. Transevropské sítě, 2. Volný pohyb pracovníků, 1. Volný pohyb zboží a 31. Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika. Mezi dočasně uzavřené kapitoly patří: 25. Vědy a výzkumu a 26. Vzdělávání a kultury, také kapitola 20. Politika podnikání a průmyslu a 30. Vnější vztahy.

Vzhledem k finanční situaci byla pomoc ze strany Evropské unie v roce 2008 velmi podobná jako předešlý rok. Program IPA činil v roce 2008 146 mil. eur. Pomoc byla

²⁵ Boloňský proces: jde o deklaraci podepsanou 29 evropskými zeměmi v červnu 1999 v Boloni, kterou zavádí tříступňové vysokoškolské vzdělání – bakalářské, magisterské a doktorandské (Euroskop, 2010)

směřována na budování institucí a přípravu na provádění společné zemědělské politiky a politiky soudržnosti (Croatia Progress Report, 2008).

Kapitola 20. Politika podnikání a průmyslu

V rámci této kapitoly Chorvatsko přijalo komplexní průmyslovou strategii v souladu s *acquis* EU. Pokud jde o politiku malých a středních podniků, Chorvatsko nadále provádí opatření vyplývající z Evropské charty pro malé podniky. Dalším pokrokem je lepší rozdělení pravomocí mezi Ministerstvem hospodářství, práce a podnikání a Agenturou pro malé a střední podniky. Chorvatsko taktéž učinilo značný pokrok ve sblížení definice „malé a střední podnikání“ s Evropskou unií. V říjnu 2007 byl přijat Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace (CIP)²⁶. Došlo k úspěšné privatizaci chorvatského ocelářského sektoru. Další změnou v oblasti privatizace bylo rozhodnutí privatizovat chorvatský loďařský průmysl (Republika Hrvatska – Ministerstvo vanjskih i evropskih poslova, 2013).

Kapitola 30. Vnější vztahy

V oblasti vnějších vztahů bylo dosaženo značného pokroku v oblasti společné obchodní politiky. V květnu 2008 Chorvatsko přijalo Akční plán, který se zabýval zbývající přípravou harmonizace mezinárodních dohod v souladu s *acquis*. V červenci 2008 byl zrevidován chorvatský živnostenský zákon, který je připraven na použití společné obchodní politiky (Croatia Progress Report, 2008).

Pokrok za rok 2009

Od listopadu 2008 do září 2009 bylo přístupové jednání s Chorvatskem pozastaveno. Důvodem byl spor mezi Chorvatskem a Slovinskem o vytyčení hranic v Piranském zálivu v Jaderském moři. Slovinsko tedy na tuto dobu zablokovala oficiální otevírání a zavírání dalších kapitol k vyjednávání. 11. září 2009 chorvatská premiérka Jadranka Kosor společně se

²⁶ Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace (CIP) se zaměřuje hlavně na malé a střední podniky (MSP), podporuje inovační činnosti (včetně ekologických inovací), zajišťuje lepší přístup k finančním prostředkům a poskytuje služby na podporu podnikání v regionech (Europa, 2013).

slovenským premiérem Borutem Pahorem uzavřely dohodu, dle které vzájemný spor mezi zeměmi nebude dále bránit přístupovým rozhovorům mezi Evropskou unií a Chorvatskem.

29. září 2009 došlo k odblokování přístupového jednání a v říjnu 2009 se otevřelo dalších sedm kapitol: 12. Bezpečnost potravin a veterinární a rostlinolékařská politika, 16. Daně, 22. Regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů, 24. Spravedlnost, svoboda a bezpečnost, 4. Volný pohyb kapitálu, 5. Zadávání veřejných zakázek a 11. Zemědělství a rozvoj venkova. Dohromady tedy bylo otevřeno 28 kapitol. Provizorně bylo v roce 2009 uzavřeno 12 kapitol. K již uzavřeným kapitolám z minulého roku se přidaly kapitoly: 29. Celní unie, 17. Hospodářská a měnová politika, 10. Informační společnost a média, 7. Právo duševního vlastnictví, 6. Právo obchodních společností, 18. Statistika, 21. Transevropské sítě a 2. Volný pohyb pracovníků.

Chorvatsko na rok 2009 mohlo využít finanční pomoci z programu IPA ve výši 151 mil eur. Pomoc byla směřována podobně jako v předešlých letech (Croatia Progress Report, 2009).

Kapitola 29. Celní unie

1. ledna 2009 vstoupilo v platnost Nařízení o celním sazebníku pro rok 2009, a tím došlo k dorovnání chorvatského tarifu s kombinovanou nomenklaturou²⁷. Zákonem, kterým se mění Zákon o celním sazebníku, byly zrušeny zbývající celní poplatky. Došlo ke sblížení s *acquis* EU v oblasti celní unie, avšak zůstávají zde mírné nesrovnalosti v přidělování kvót, povinností úlevy či osvobození od cla pro cestující. Chorvatská celní správa začala také realizovat protikorupční program.

Kapitola 17. Hospodářská a měnová politika

V oblasti hospodářské a měnové politiky Chorvatsko dosáhlo značného pokroku v harmonizaci s *acquis* EU. V roce 2009 byl předložen komplexní makroekonomický a fiskální rámec hospodářské politiky, tzv. Předvstupní hospodářský program na léta 2009 – 2011.

²⁷ Kombinovaná nomenklatura je celní a statistická nomenklatura celní unie. Společný celní sazebník je vnější sazebník uplatňovaný na výrobky dovážené do Evropské unie (EU). Integrovaný sazebník Evropských společenství se označuje jako Taric. Taric zahrnuje všechna opatření EU a obchodní opatření uplatňovaná na zboží dovážené do EU a vyvážené z EU. Taric řídí Komise, která zveřejňuje každodenně aktualizovanou verzi na oficiální internetové stránce Taricu (Euroskop, 2010).

Kapitola 10. Informační společnost a média

Chorvatsko přijalo předpisy, které byly nutné adaptovat po přijetí Zákona o elektronických komunikacích. Došlo k liberalizaci tohoto sektoru, a to zejména v širokopásmovém připojení. Chorvatští občané si po harmonizaci s evropskou legislativou mohou vybrat mezi větším množstvím subjektů. Došlo k povolení bezplatné výměny mezi telefonními operátory při zachování stávajícího čísla s předvolbou. Také došlo ke snížení ceny roamingových hovorů, v rámci Evropské unie. Chorvatští občané budou moci používat tísňové číslo 112, používané v celé Evropské unii. V souladu s evropskými předpisy byl vytvořen Právní rámec pro zavedení elektronického podpisu, který šetří čas a snižuje náklady (Republika Hrvatska – Ministarstvo vanjskih i evropskih poslova, 2013).

Kapitola 7. Právo duševního vlastnictví

Byly přijaty právní předpisy v oblasti patentů, ochranných známek, průmyslových vzorů a topografií. V červenci 2010 byla založena Chorvatská komora registrovaných patentů a ochranných známek (Croatia Progress Report, 2009).

Kapitola 6. Právo obchodních společností

V rámci této kapitoly došlo také k harmonizaci evropské legislativy. Byla posílena právní jistota pro podporu podnikání a investic. Dnem přistoupení Chorvatska do Evropské unie budou představeny dvě nové formy obchodní společnosti – Evropská akciová společnost a Evropské hospodářské zájmové sdružení. Může docházet k přeshraničním (evropským) fúzím.

Kapitola 18. Statistika

Chorvatská vláda přijala novou organizační strukturu Ústředního statistického úřadu. Přijetím Zákona o oficiálních statistikách byla zvýšena účinnost sběru dat. Pokrok lze také zaznamenat v oblasti klasifikace, kdy začala být prováděna klasifikace NACE²⁸.

²⁸NACE (akronym z názvu "Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes") je statistickou klasifikací ekonomických činností, kterou používá Evropská unie (resp. Evropská

Kapitola 21. Transevropské sítě

Bez moderní infrastruktury spojující různá regionální a národní sítě nemohou členské státy zavést volný pohyb zboží, služeb a pracovníků. Chorvatsko a Evropská komise se dohodla na budoucích transevropských sítích a prioritních projektech evropského zájmu v této oblasti (Republika Hrvatska – Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2013).

Kapitola 2. Volný pohyb pracovníků

V roce 2009 byl zaznamenán značný pokrok ve splňování požadavků *acquis* v oblasti přístupu na pracovní trh, Chorvatsko potvrdilo budoucí účast v systému EURES²⁹. Byly také upraveny a posíleny administrativní kapacity v organizační struktuře Chorvatské zaměstnanecké služby (CES). Dále došlo k pokroku v koordinaci systémů sociální zabezpečení (Croatia Progress Report, 2009).

4.1.4 Průběh negociačních jednání v letech 2010 - 2011

Pokrok za rok 2010

Přístupová jednání vstoupila v roce 2010 do závěrečné fáze, kdy byly otevřeny zbývající kapitoly. Jednání byla předběžně uzavřena ve 28 kapitolách. K již dvanácti uzavřeným kapitolám z minulého roku se přidaly tyto kapitoly: 12. Bezpečnost potravin, veterinární a rostlinolékařská politika, 16. Daně, 14. Dopravní politika, 15. Energetika, 33. Finanční a rozpočtová ustanovení, 32. Finanční kontrola, 34. Instituce, 28. Ochrana spotřebitele a ochrana zdraví, 3. Právo na usazování a svobodu poskytování služeb, 19. Sociální politika a zaměstnanost, 24. Spravedlnost, svoboda a bezpečnost, 5. Veřejné zakázky, 4. Volný pohyb kapitálu a 1. Volný pohyb zboží, 31. Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika, 27. Životní prostředí.

společnosti) od roku 1970. NACE vytváří rámec pro statistická data o činnostech v mnoha ekonomických oblastech (např. ve výrobě, zaměstnanosti, národních účtech).

²⁹ EURES je Evropský portál pracovní mobility, který nabízí snadný přístup k informacím o pracovních místech a příležitostech ke vzdělávání v celé Evropě (Evropa, 2013).

V únoru 2010 vydal Evropský parlament rezoluci, ve které bylo Chorvatsko pochváleno za dosažený pokrok v přistupování k Evropské unii. Zároveň ale poukázala na oblasti, ve kterých je potřeba činit další reformy. Především se jedná o oblast soudnictví, veřejné správy a boj s korupcí a práva menšin.

V roce 2010 program IPA činil 154 mil eur. Chorvatsko se účastnilo v těchto programech EU: Sedmý Rámcový Program; Konkurenceschopnost a inovace, který se skládá z Podnikání a inovace, Informační a komunikační technologie Program na podporu politiky a Inteligentní energie pro Evropu; Progress; Kultura; Evropa pro občany; Fiscalis 2013; Clo 2013; MEDIA 2007, Akční program Společenství v oblasti zdraví; Marco Polo II a Mechanismus civilní ochrany (Croatia Progress Report, 2010).

Kapitola 12. Bezpečnost potravin, veterinární a rostlinolékařská politika

Pokud jde o bezpečnost potravin a veterinární odvětví, Chorvatsko přijalo právní předpisy, které byly založené dle Zákona o potravinách a Zákona o veterinární politice v souladu s *acquis*. Významný pokrok byl zaznamenán v oblasti uvádění potravin a krmiv na trh. Byl přijat Národní program pro modernizaci podniků pro potraviny živočišného původu a vedlejších produktů živočišného původu. Došlo také k pokroku v oblasti geneticky modifikovaných organismů, přijetím podmínek pro laboratoře zapojené do testování, ovládání a monitorování (Republika Hrvatska – Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2013).

Kapitola 16. Daně

V rámci Evropské unie neexistuje povinnost jakéhokoliv druhu daně, kromě omezení daňových opatření, která by mohla mít nepříznivý vliv na fungování vnitřního trhu EU. Každý členský stát má právo si ponechat svůj vlastní daňový systém. Za účelem zlepšení boje proti daňovým podvodům byl vyvinut systém pro elektronickou výměnu informací o dani z přidané hodnoty (VIIES). Mezi Chorvatskem a členskými státy EU bude plně funkční od prvního dne členství v EU. Chorvatsko ke dni vstupu do EU musí zrušit nulové zdanění z přidané hodnoty³⁰ a přejde na minimální a sníženou sazbu. Chorvatsko má právo pokračovat v osvobození od placení DPH na stavební pozemky do konce roku 2014. Další přechodné období se zaměřuje na zdanění tabákových výrobků, které dosáhne evropské úrovně do konce

³⁰ Nulovou sazbu daně z přidané hodnoty Chorvatsko používalo na všechny druhy chleba, všechny druhy mléčných výrobků, knihy a vědecké časopisy (Croatia Progress Report, 2010).

roku 2017. Vstupem Chorvatska do EU přestanou platit různá osvobození³¹ od daně, která se doposud uplatňovala. Dojde také k harmonizaci ustanovení spotřební daně u elektřiny a zemního plynu (Croatia Progress Report, 2010).

Kapitola 14. Dopravní politika

Účelem harmonizace této kapitoly s *acquis* je podporovat bezpečnost, účinnost a dostupnost dopravních služeb koncovým uživatelům a zároveň chránit životní prostředí. V rámci harmonizace norem v oblasti dopravy, Chorvatsko zlepšilo fungování dopravního systému ve všech aspektech a vytvořilo právní rámec, který umožňuje další zvyšování bezpečnosti dopravy a lepší ochranu práv cestujících. Byly také zavedeny digitální tachografy³². Tímto způsobem je možné snadno sledovat pracovní dobu řidičů, zajistit spravedlivou hospodářskou soutěž a zamezit nekalé soutěži dopravců. Dojde také ke zvýšení bezpečnosti všech účastníků silničního provozu na silnicích. (Republika Hrvatska – Ministerstvo vanjskih i europskih poslova, 2013). Díky předvstupní pomoci EU vytvořilo Chorvatsko komplexní technický informační systém, který monitoruje a řídí námořní dopravu celého Jaderského moře.

Kapitola 15. Energetika

Hlavní směry v oblasti energetiky jsou zaměřeny na zvýšení energetické bezpečnosti EU a trvale udržitelného rozvoje a boje proti změně klimatu. Na chorvatském trhu vstupem do EU dojde k liberalizaci trhu s elektřinou a plynem (Republika Hrvatska – Ministerstvo vanjskih i europskih poslova, 2013).

Kapitola 33. Finanční a rozpočtová ustanovení

Každá země Evropské unie má právo použít peněžní prostředky z rozpočtu EU, ale je zde také povinnosti členského příspěvku do tohoto rozpočtu. Rozpočet se skládá ze tří základních typů příjmů: tradiční vlastní zdroje (celní příjmy, včetně cel na zemědělské produkty a dávky z cukru), vlastní zdroje z DPH a vlastní zdroje zaplacené členskými státy na

³¹ Datem přistoupení Chorvatska do EU přestane platiti ustanovení o právech chorvatský vnitřních válečných veteránů a jejich rodin v oblastech osvobození od DPH při nákupu auta. Chorvatsko také zruší osvobození od zdanění zahraničních darů a dovozu zboží darovaných náboženských institucí (Croatia Progress Report, 2010).

³²Tachograf = zařízení pro digitální záznam doby řízení a doby odpočinku pro řízení.

základě hrubého národního důchodu. Chorvatsko bude čistým příjemcem z rozpočtu Evropské unie³³.

Tab. 4.4.2 Rozpočet pro Chorvatsko na rok 2013

	2013 (v mil. euro)	
	Závazky	Platby
1. Udržitelný růst	496,6	167,4
1a. Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	47,2	17,6
1b. Soudržnost pro růst a zaměstnanost	449,4	149,8
z toho Strukturální fondy	299,6	89,9
z toho Fond soudržnosti	149,8	59,9
2. Zachování a řízení přírodních zdrojů	10,2	2,6
Evropský rybářský fond	8,7	2,2
Ostatní	1,5	0,4
3. Občanství, svoboda, bezpečnost a spravedlnost	73,3	42,2
3a. Svoboda, bezpečnost a právo	2,1	1,1
Schengenský nástroj	40	40
3b. Občanství	2,2	1,1
Přechodný nástroj	29	
4. EU jako globální hráč		86,8
5. Náhrady (Cash-flow zařízení)	75	75
Celkem	655,1	374

Zdroj: *Delegation of the European Union to the Republic of Croatia, 2013* (vlastní úprava)

Dne 18. března 2013 Evropská unie navrhla změnu chorvatského rozpočtu na rok 2013, kdy bere v úvahu dopady přistoupení Chorvatska k EU. Navrhované závazky³⁴ činí 655,1 mil. euro (což je 0,4 % z rozpočtu na rok 2013) a platby³⁵ ve výši 374 mil. euro (0,3 %), (viz tabulka 4.2). Tyto částky odrážejí ustanovení Smlouvy o přistoupení podepsané mezi EU a Chorvatskem. Chorvatský příspěvek do rozpočtu na rok 2013 bude činit 211,9 mil. euro (Delegation of the European Union to the Republic of Croatia, 2013).

³³ Čistý příjemce z rozpočtu EU znamená, že více z rozpočtu získá, než do něj vloží.

³⁴ Závazky = maximální hodnota závazků z EU na platbu budoucích účtů, zejména dlouhodobých projektů financovaných EU.

³⁵ Platby = skutečné částky, které musí být zaplacený za předchozí závazky, zejména dokončených projektů EU.

Kapitola 32. Finanční kontrola

Finanční kontrola se zabývá vnitřní finanční kontrolou, externím auditem, ochranou finančních zájmů členských států Evropské unie, ochranou eura proti padělání, a bojem proti zneužívání fondů Evropské unie. V Chorvatské národní bance byla založena vhodná správní struktura a vhodné postupy, které jsou nezbytné pro boj proti padělání bankovek a mincí. Ústava zaručuje nezávislost Státního kontrolního úřadu, jako většina kontrolních institucí v Chorvatsku (Republika Hrvatska – Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, 2013).

Kapitola 34. Instituce

V této kapitole byly uzavřeny právní předpisy, které určují účast chorvatských zástupců v orgánech Evropské unie a na rozhodování v Evropské unii. Vstupem Chorvatska do Evropské unie se chorvatský jazyk stane oficiálním jazykem Evropské unie. Jako ve všech ostatních zemích EU bude mít Chorvatsko jednoho komisaře v Evropské komisi, jednoho soudce u Soudního dvora a Tribunálu a také u Účetního dvora. V Evropském parlamentu³⁶ bude mít Chorvatsko 12 křesel. V současné době v Evropském parlamentu je 12 pozorovatelů, kteří byli jmenováni do chorvatského parlamentu v březnu loňského roku, podle reprezentativnosti politických stran v národním parlamentu. Chorvatsko bude mít 7 hlasů při rozhodování a přijímání aktů Evropskou radou a Radou EU, které vyžadují kvalifikovanou většinu. V případě jednomyslného rozhodování bude mít chorvatský hlas stejnou váhu, jako ostatní členské státy. Evropský hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů Chorvatska bude mít 9 zástupců (Croatia Progress Report, 2010).

Chorvaté se poprvé 14. dubna 2013 vydali k volebním urnám, aby zvolili 12 poslanců³⁷, kteří je budou do celoevropských voleb³⁸ zastupovat v Evropském parlamentu. Chorvatští občané vybírali z 336 kandidátů na 28 kandidátních listinách. Byla zaznamenána slabá volební účast, kdy se voleb zúčastnilo cca 20% voličů. Volby vyhrála pravicová koalice vedená Chorvatským demokratickým společenstvím (HDZ) s více než 32 % hlasů. V Evropském parlamentu tak získá 6 křesel. Sociálně demokratická strana Chorvatska (SDP)

³⁶ Evropský parlament je jediný přímo volený orgán Evropské unie. V současné době má Evropský parlament 754 poslanců, připojením Chorvatska bude číslo navýšeno na 766 poslanců. Pro příští rok bude toto číslo sníženo na 751 poslanců, jak je stanoveno v Lisabonské smlouvě.

³⁷ V příštích celoevropských volbách do Evropského parlamentu (v květnu 2014) budou Chorvaté volit pouze 11 poslanců. Chorvatsko patří mezi 12 zemí, kterým je ubráno jedno poslanecké křeslo. Jsou to: Chorvatsko, Rakousko, Belgie, Bulharsko, Česká republika, Řecko, Maďarsko, Irsko, Lotyšsko, Litva, Portugalsko a Rumunsko.

³⁸ Celoevropské volby do Evropského parlamentu se budou konat v květnu 2014.

premiéra Zorana Milanoviće získala jen o několik setin procent méně, a do Parlamentu tak vyše 5 poslanců. Jednoho zástupce získali Labouristé. Všichni kandidáti, kteří byli zvoleni: Ruza Tomasic, Andrej Plenković, Dubravka Suica, Davor Stier Ivo, Ivan Miletica Zdravko Busic (HDZ), Tonino Picula, Biljany Borzan Oleg Valjalo, Marina Baldini a Sandra Petrovic Jakovina (SDP) a Nicholas Vuljanić (Labouristé), (Delegation of the European Union to the Republic of Croatia, 2013).

Kapitola 28. Ochrana spotřebitele a ochrana zdraví

Mezi základní principy ochrany spotřebitele v Evropské unii patří ochrana hospodářských zájmů spotřebitele, informování a vzdělávání spotřebitelů a efektivní ochrana jejich zájmů. V Chorvatsku byl přijat na období 2009 – 2012 Národní program ochrany spotřebitele. Řízení a monitorování ochrany spotřebitele umožňuje větší míru bezpečnosti výrobků a tak lépe chránit zdraví spotřebitelů. To snižuje náklady na zdravotní péči a náklady na léčbu poranění a nemocí způsobených nebezpečnými výrobky. Uplatňováním přísných norem Evropské unie Chorvatsko zaručuje vynikající výsledky transplantační služby v souladu s nejnovějšími technologickými a lékařskými pokroky v oblasti zdravotnických služeb. Chorvatsko se stalo v roce 2010 jedním z nejúspěšnějších evropských zemí v oblasti dárcovství orgánů a transplantací. V roce 2011 bylo Chorvatsko prohlášeno za regionální zdravotní středisko pro rozvoj dárcovství a transplantací orgánů, v rámci zdravotní sítě jihovýchodní Evropy (Croatia Progress Report, 2010).

Kapitola 3. Právo na usazování a svobodu poskytování služeb

Všechny členské státy Evropské unie jsou povinny zajistit odpovídající a zcela nediskriminační právní rámec pro výkon práva usazování, a to bez zbytečných omezení. Chorvatsko v říjnu 2010 přijalo Akční plán pro provádění směrnice o službách. Další pokrok byl dosažen v oblasti poštovních služeb. Chorvatsko se zavázalo plně liberalizovat poštovní trh do konce roku 2012. Značného pokroku bylo dosaženo v oblasti vzájemného uznávání odborných kvalifikací. V říjnu 2009 byl přijat Zákon o regulovaných povoláních a uznávání zahraničních odborných kvalifikací (Republika Hrvatska – Ministarstvo vanjskih i evropskih poslova, 2013).

Kapitola 19. Sociální politika a zaměstnanost

Politika Evropské unie v oblasti sociální politiky a zaměstnanosti se zaměřuje na dosažení vysoké úrovně zaměstnanosti. Mimo jiné, definuje a chrání práva zaměstnanců v případě hromadného propouštění, bankrotu a přesídlení podniků, jakož i pravidla týkající se pracovní doby a bezpečnosti práce a ochrany zdraví. Chorvatsko pro sladění svých právních předpisů vydalo nový Zákoník práce. Byl také zřízen Úřad pro vysílání pracovníků v rámci ministerstva hospodářství, práce a podnikání (MoELE).

Kapitola 24. Spravedlnost, svoboda a bezpečnost

Tato kapitola upravuje jednání v rámci správy státní hranice, vízové politiky, azylové politiky, migrace a boje proti nelegální migraci, boje proti organizovanému zločinu, pašování a obchodu s drogami a terorismu, soudní spolupráce v trestních a občanských věcech, jakož i spolupráce policie, soudních a celních orgánů na zlepšení svobody a zvýšení veřejné bezpečnosti.

Pokrok lze zaznamenat v oblasti migrace. Ministerstvo vnitra změnilo pravidla pro cestovní doklady a víza pro cizince s cílem sladit je s cizineckým zákonem. Počet policistů, kteří se zabývají nelegální migrací, se zvýšil z 339 na 350. V květnu 2010 vstoupily v platnost nové readmisní dohody³⁹ mezi Chorvatskem a Srbskem a Černou Horou. Readmisní dohody byly podepsány se Slovenskem a Maltou. Významný pokrok byl také zaznamenán v oblasti azylu (Croatia Progress Report, 2010).

Kapitola 5. Veřejné zakázky

Od února 2005 se mohou chorvatské podniky účastnit bez omezení zadávání veřejných zakázek v členských státech Evropské unie. Všechny společné a státní instituce jsou pro zadávání veřejných zakázek postaveny na zásadě transparentnosti, což umožňuje větší kontrolu nad jejich prací. V Chorvatsku se zlepšil celkový systém zadávání veřejných

³⁹ Readmisní dohody jsou to dohody zavazující smluvní strany ke zpětnému přebírání vlastních státních příslušníků a za určitých podmínek také státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti. Podrobně také upravují provozní a technická kritéria tohoto postupu (SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADY - Hodnocení dohod EU o zpětném přebírání osob, 2011).

zakázek, s velkým důrazem na prevenci proti korupci. V únoru 2010 vstoupil v platnost nový Zákon o státní komisi pro dohled nad zadáváním veřejných zakázek.

Kapitola 4. Volný pohyb kapitálu

Tato kapitola se vztahuje na právní předpisy v oblastech, jako jsou investice, investiční fondy, půjčky, vklady, pojištění a převod majetku. Kapitola se vztahuje jak na běžné platby, tak také na boj proti praní peněz a financování terorismu. 1. ledna 2010 Chorvatsko liberalizovalo převody kapitálu do zahraničí. Také bylo v roce 2010 plně liberalizováno udělování krátkodobých finančních půjček rezidentům. Byla vydána novela Zákona o stavebním spoření a státních investicích pro stavební spoření. Na začátku roku 2011 byla provedena kompletní liberalizace kapitálových transakcí. Chorvaté si vyjednali sedmileté přechodné období pro prodej zemědělských pozemků.

Kapitola 1. Volný pohyb zboží

Volný pohyb zboží je hlavním rysem fungování jednotného trhu v Evropské unii. Dochází k odstraňování obchodních bariér, které brání uvádění zboží na vnitrostátní trh, a zajišťování tak rovného zacházení se všemi produkty. V Chorvatsku došlo v roce 2010 k přijetí novely zákona o technických požadavcích na výrobcích. Chorvatský Institut pro testování a certifikaci provedl téměř všechny evropské normy. Institut se stal plnoprávným členem Evropského výboru normalizace a Evropského výboru pro normalizaci v elektrotechnice. Značný pokrok byl zaznamenán v oblasti akreditace.

Kapitola 31. Zahraniční, bezpečnostní a obranná politika.

Mezi Evropskou unií a Chorvatskem dochází k pravidelným politickým dialogům, které se také zabývají zahraničně-politickými otázkami. Došlo tak ke zlepšení plného provádění Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) – Evropské bezpečnostní a obranné politiky (EBOP). Chorvatsko v rámci rozvoje EBOP se zavázalo podílet na civilních operacích EBOP. Chorvatsko se nadále podílí na mírových misích a zvýšila počet lidí na 41, kteří se v současnosti účastní devíti mírových misích OSN. Navíc je nasazeno 200 chorvatských vojáků v Afghanistanu.

S ohledem na spolupráci s mezinárodními organizacemi bylo Chorvatsko plně zapojeno do tvorby politik těchto organizací: OSN, OBSE a Rady Evropy. Chorvatsko je nestálým členem Rady bezpečnosti OSN (Croatia Progress Report, 2010).

Kapitola 27. Životní prostředí

Pokroku v této oblasti bylo dosaženo v rámci horizontálních právních předpisů. Došlo ke značnému pokroku v oblasti kvality ovzduší. Chorvatsko provádělo program k postupnému snižování emisí některých znečišťujících látek do konce roku 2010. V oblasti kvality vody bylo výrazným krokem přijetí Zákona o financování vodního hospodářství. Byl také přijat právní předpis týkající se jakosti vod ke koupání. V roce 2010 začaly přípravy na vypracování seznamu mořské lokality Natura 2000⁴⁰. Sbližování *acquis* pokročilo také v oblasti chemických látek, byla vydána novela zákona o biocidech a byl přijat seznam omezených nebo zakázaných nebezpečných chemikálií. Značný pokrok byl zaznamenán v oblasti změny klimatu. Chorvatsko se připojilo ke Kodaňské dohodě⁴¹. V zemi nadále platí oznamovací povinnost podle Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC)⁴² a Kjótského protokolu⁴³ (Croatia Progress Report, 2010).

Pokrok za rok 2011

Během roku 2011 byly uzavřeny zbývající kapitoly: 8. Hospodářská soutěž, 35. Ostatní otázky, 22. Regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů, 13. Rybolov, 23. Soudnictví a základní práva, 11. Zemědělství. Bylo tedy uzavřeno všech 35 kapitol. Poslední mezivládní přístupová konference se uskutečnila 30. 6. 2011.

V rámci národního programu IPA na rok 2011 činila finanční pomoc Chorvatsku 156,5 mil. euro (Croatia Progress Report, 2011).

⁴⁰ Natura 2000 = Soustava chráněných území evropského významu.

⁴¹ Kodaňská dohoda = právní předpis nahrazující Kjótský protokol.

⁴² UNFCCC = United Nations Framework Convention on Climate Change, je mnohostranná dohoda o ochraně klimatického systému země.

⁴³ Kjótský protokol je protokol k Rámcové úmluvě OSN o klimatických změnách. Hospodářsky rozvinuté země se v něm zavázaly snížit emise skleníkových plynů o 5% (Evropa, 2013).

Kapitola 8. Hospodářská soutěž

Pokrok byl zaznamenán v oblasti antimonopolních pravidel, včetně fúzí. V říjnu 2010 vstoupil v platnost nový Zákon o hospodářské soutěži, který poskytuje nové nástroje Chorvatskému úřadu pro hospodářskou soutěž, prosazovat pravidla hospodářské soutěže na chorvatském trhu. Další pokrok zajistil nový Zákon o rozhlasovém vysílání, který vstoupil v platnost v prosinci 2010. Tento zákon zajišťuje soulad financování chorvatské veřejnoprávní televize s pravidly EU pro státní podpory, zejména pokud jde o definici veřejné služby a dodržování tržních zásad ze strany veřejnoprávních vysílacích organizací. Problémová situace nastala v oblasti ocelářství. Jedna ze dvou oceláren v rámci pravidel pro poskytování státní podpory, Željezara Split, zastavila výrobu a podala návrh na konkurz. Další ocelárna, CMC Sisak, dobrovolně souhlasila s proplacením státní podpory, kterou získala (Croatia Progress Report, 2011).

Kapitola 22. Regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů

Legislativní rámec, který je nezbytný k zajištění plné slučitelnosti operací financovaných prostřednictvím strukturálních a kohezních fondů Evropské unie, byl položen přijetím právních předpisů směřujících k plné harmonizaci s *acquis* v červenci 2011. Platnost těchto předpisů začala v lednu 2012. Značného pokroku bylo dosaženo na institucionální úrovni. Implementační struktury politiky soudržnosti EU v Chorvatsku byly stavěny na stávajících operačních strukturách pro IPA.

Značného pokroku bylo dosaženo v oblasti programování. Chorvatsko připravilo moderní a komplexní návrh Národního strategického referenčního rámce pro programové období do konce roku 2013.

Kapitola 13. Rybolov

Chorvatsko přijalo prováděcí právní předpisy v oblasti obchodního rybolovu, licencí k rybolovu a registrace loďstva. Z Evropského rybářského fondu bude v roce 2013 přiděleno Chorvatsku 8,7 mil. euro, a po roce 2014 se bude Chorvatsko podílet na rozdělení finančních prostředků z tohoto fondu rovným dílem (Croatia Progress Report, 2011). Cílem společné rybářské politiky Evropské unie je zajistit udržitelné využívání mořských zdrojů, při zachování pobřežních a ostrovních komunit závislých na rybolovu.

Kapitola 23. Soudnictví a základní práva

Na začátku roku 2011 Evropská komise předložila Zprávu o reformách v oblasti soudnictví a základních práv v Chorvatsku. V této Zprávě Evropská komise sleduje dosažený pokrok Chorvatska v této oblasti a předkládá další doporučení pro uzavření této kapitoly. Kapitola Soudnictví a základní práva je rozdělena do čtyř oblastí: 1) soudnictví, 2) boj proti korupci a organizované trestné činnosti, 3) základní práva a 4) spolupráce s ICTY.

Chorvatsko aktualizovalo své strategické dokumenty pro reformy v soudnictví. Byla přijata řada opatření včetně ústavních změn, které posílili nezávislost soudnictví. Například byl stanoven nový postup jmenování členů Státní soudní rady a Rady pro státní zastupitelství. Začala také fungovat státní škola pro soudce a státní zastupitele. Došlo ke zlepšení efektivnosti chorvatského soudního systému. Důležitým ukazatelem v této oblasti je počet nevyřízených soudních případů. Od prosince 2009 do prosince 2010 se podařilo snížit celkový počet nevyřízených soudních případů o 1,3 %⁴⁴. Počet starých trestněprávních případů se snížil o 10 %. Došlo také k náboru dalších soudců, soudních poradců a soudních úředníků, což zrychlilo vyřizování starších případů. Chorvatský soudní systém pokročil také při zajišťování nestranného soudního projednávání případů válečných zločinů. V únoru 2011 byly přijaty nové právní předpisy o přístupu k informacím, o financování politických stran a o střetu zájmu. Pokud jde o válečné zločiny, Chorvatsko dále spolupracuje s ICTY a vyřizuje případy válečných zločinů (Interim Report on reforms in Croatia in the field of Judiciary and Fundamental Right, 2011).

Kapitola 11. Zemědělství

V oblasti zemědělství jde o harmonizaci a zajištění stabilní dodávky kvalitních potravin za přijatelné ceny a zároveň poskytnutí dostatečných příjmů pro zemědělce. Důraz je kladen na podporu rozvoje venkova a cestovního ruchu, propagace tradičních venkovských řemesel. Chorvatsko si v rámci zemědělství vyjednalo tato přechodná období: postupný náběh strukturální a kohezní pomoci a přímých plateb v zemědělství, kvóty na cukr a mléko, postupné zavádění větších klecí pro nosnice a také postupný zákaz některých dosud používaných potravinových názvů (např. marmeláda), (Businessinfo, 2013).

⁴⁴Podařilo se snížit celkový počet nevyřízených soudních případů ze 795 722 na 785 561.

4.1.5 Zhodnocení negociačního procesu

Chorvatsko 30. června 2011 završilo vyjednávací proces a bude po Slovinsku druhou balkánskou zemí, která vstoupí do EU. Vyjednávání Chorvatska s Evropskou unií trvalo šest let, od roku 2005. V průběhu vyjednávacího procesu nastaly různé problémové situace, které zpomalily či pozdržely jednání.

Jedním z problémů, který během vyjednávání nastal, se uskutečnil na přelomu let 2008 a 2009. Vyjednávací proces byl pozdržen Slovinskem, z důvodu hraničních sporů Chorvatsko – Slovinsko v oblasti Piranského zálivu (viz kapitola 4.1.3). Další konfliktní situací, která nastala během vyjednávání mezi Chorvatskem a Evropskou unií, bylo samotné vyjednávání problematičtější kapitoly 23. Soudnictví a základní lidská práva. Dořešení neboli uzavření této kapitoly bylo spojeno s potřebou spolupráce s ICTY. Tato kapitola byla jedna z nejsložitějších projednávaných kapitol, co se týče soudních reforem. Evropská unie po Chorvatsku například požadovala vytvořit transparentnější proces jmenování soudců a státních zástupců, aby byly dokončeny staré soudní kauzy a také, aby byly prošetřeny případy korupce.

Evropská komise 26. března 2013 vydala poslední monitorovací zprávu o přípravách Chorvatska ke vstupu do Evropské unie. Tato Zpráva navazovala na Zprávu o pokroku Chorvatska z minulého roku – ve které bylo definováno Komisí deset oblastí znázorňujících nedostatečný pokrok. Komise uvádí v poslední monitorovací zprávě, že bylo dokončeno deset prioritních akcí, které byly stanoveny v předchozí zprávě, v říjnu 2012. Evropská komise dospěla k závěru, že Chorvatsko je připraveno vstoupit do Evropské unie 1. července 2013.

4.2 Proces ratifikace Smlouvy o přistoupení

9. prosince 2011 byla podepsána Smlouva o přistoupení Chorvatska do Evropské unie. V lednu 2012 proběhlo v Chorvatsku referendum o přistoupení, které mělo pozitivní výsledek. Na otázku „Jste pro členství Chorvatska v Evropské unii?“ kladně odpovědělo 66,26 % zúčastněných voličů. Proti vstupu do Evropské unie bylo 33,15 %. Referenda se zúčastnilo 43,64 % osob zapsaných ve voličských seznamech. (Republika Hrvatska – Ministerstvo vanjskih i evropskih poslova, 2013). Chorvatský parlament 9. března 2012

jednomyslně ratifikoval⁴⁵ zákon o potvrzení o přistoupení Chorvatska do Evropské unie. Ratifikační diskuse se zúčastnil premiér Zoran Milanović, velvyslanec Vandoren, členové vlády a zástupci diplomatického sboru.

K podpisu Smlouvy o přistoupení Chorvatska do Evropské unie a k pozitivnímu výsledku referenda je potřeba, aby všech 27 členských států Evropské unie tuto Smlouvu ratifikovaly do předpokládaného data přistoupení Chorvatska do Evropské unie, 1. července 2013. V současnosti tedy probíhá ratifikace přístupové smlouvy Chorvatska s EU v členských zemích EU.

Mezi první země, které Smlouvu ratifikovaly, patřilo Slovensko, Maďarsko, Bulharsko, Itálie a Malta. Slovensko se stalo vůbec prvním členským státem⁴⁶, který Smlouvu o přistoupení ve svém národním parlamentu ratifikoval. 145 poslanců slovenského parlamentu ze 150 se vyslovili pro přijetí. Maďarsko se stalo druhým členským státem, který Smlouvu ratifikoval 13. února 2012. Maďarský parlament se vyjádřil pro ratifikaci s 334 hlasy, proti byli tři 3 hlasy. Bulharský parlament ratifikoval Smlouvu o přistoupení jednomyslně. Mluvčí chorvatského parlamentu Boris Šprem, který se zúčastnil tohoto hlasování, se k jednomyslné bulharské ratifikaci vyjádřil takto: *„Jsme ohromeni tímto jednomyslným rozhodnutím. Tato skutečnost potvrzuje naše mimořádné přátelské a velmi srdečné vztahy, a to zejména na politické úrovni“* (Delegation of the European Union to the Republic of Croatia, 2013).

Poslední zemí, která ratifikovala Smlouvu o připojení Chorvatska do Evropské unie, je Slovinsko. I přes konflikty Slovinska a Chorvatska, Slovinský parlament 2. dubna 2013 jednomyslně⁴⁷ ratifikoval vstup Chorvatska do Evropské unie. Mezi Slovinskem a Chorvatskem probíhal spor o mořské hranice, který byl dořešen v roce 2009. Dalším dlouholetým sporem mezi zeměmi byl bankovní spor o peníze ze zkrachovalé Ljubljanské banky. Tento spor byl ukončen až podpisem smlouvy 11. března 2013 mezi premiéry Zoranem Milanovićem a Janezem Janšou. Z dohody vyplývá, že nad dalším vyjednáváním o dlouholetém sporu bude dohlížet Banka pro mezinárodní vypořádání (BIS) a Chorvatsko umožní slovinským bankám přístup na chorvatský trh, ve kterém jim dosud bránilo. Podpis této smlouvy dal zelenou k celému ratifikačnímu procesu Smlouvy o připojení Chorvatska.

Slovinsko se tedy připojilo k zemím jako je Belgie, Finsko a Nizozemsko, jejichž reprezentativní orgány ratifikovaly Smlouvu o připojení Chorvatska prostřednictvím dohody. Výčet zemí a způsob, jakým byla ratifikace provedena, je uveden v tabulce 4.3.

⁴⁵ Se 136 hlasy.

⁴⁶ Ratifikace 1. února 2012.

⁴⁷ Všech 82 členů parlamentu v hlasování podpořilo ratifikaci Smlouvy o přistoupení Chorvatska do Evropské unie.

Tab. 4.3 Země ratifikující Smlouvu o přistoupení na základě dohody

	Datum a způsob ratifikace
Belgie	24.1.2013 ratifikace Poslaneckou sněmovnou Belgického parlamentu
Finsko	18.12.2012 ratifikace Parlamentem
Nizozemí	1.2.2013 ratifikace Sněmovnou reprezentantů
Slovensko	2.4.2013 ratifikace Parlamentem

Zdroj: Delegation of the European Union to the Republic of Croatia, 2013 (vlastní úprava)

Ratifikační proces byl zcela dokončen v Rakousku, Bulharsku, na Kypru, v České republice, Estonsku, Francii, Řecku, Maďarsku, Irsku, Itálii, Lotyšsku, Litvě, Lucembursku, na Maltě, v Polsku, Portugalsku, Rumunsku, Slovensku, Španělsku, Švédsku a Spojeném království. V tabulce 4.4 lze vidět země, které Smlouvu o přistoupení ratifikovali již v první polovině roku 2012. V následující tabulce 4.5 jsou zbylé země ratifikující Smlouvu v druhé polovině roku 2012 a začátkem roku 2013. U zemí je zmíněn způsob ratifikace.

Tab. 4.4 Země ratifikující Smlouvu o přistoupení v prvním pololetí 2012

	Datum a způsob ratifikace
Bulharsko	17.1.2012 ratifikace Národním shromážděním
Česká republika	25.4.2012 ratifikace Senátem
Francie	15.1.2012 ratifikace Senátem
	17.1.2012 ratifikace Národním shromážděním
Itálie	15.2.2012 ratifikace Poslaneckou sněmovnou
	28.2.2012 ratifikace Senátem
Kypr	3.5.2012 ratifikace Sněmovnou reprezentantů
Litva	26.4.2012 ratifikace Parlamentem
Lotyšsko	22.3.2012 ratifikace Parlamentem
Maďarsko	13.2.2012 ratifikace Národním shromážděním
Malta	1.3.2012 ratifikace Sněmovnou reprezentantů
Slovensko	1.2.2012 ratifikace Národní radou

Zdroj: Delegation of the European Union to the Republic of Croatia, 2013 (vlastní úprava)

Tab. 4.5 Země ratifikující Smlouvu o přistoupení v letech 2012 a 2013

	Datum a způsob ratifikace
Estonsko	12.11.2012 ratifikace Parlamentem
Irsko	19.6.2012 ratifikace Poslaneckou sněmovnou
	26.6.2012 ratifikace Senátem
Lucembursko	9.10.2012 ratifikace Parlamentem
Polsko	14.9.2012 ratifikace dolní komorou parlamentu - Sejm
	4.10.2012 ratifikace horní komorou parlamentu - Senát
Portugalsko	21.9.2012 ratifikace Parlamentem
Rakousko	4. 7. 2012 ratifikace Národní radou
	6.7.2012 ratifikace Spolkovou radou
Rumunsko	26.6.2012 ratifikace Parlamentem
Řecko	30.10.2012 ratifikace Parlamentem
Španělsko	11.10.2012 ratifikace Poslaneckou sněmovnou
	24.10.2012 ratifikace horní komory parlamentu - Senát
Švédsko	9.11.2012 ratifikace Parlamentem
Velká Británie	21.1.2013 ratifikace oběma komorami Parlamentu

Zdroj: Delegation of the European Union to the Republic of Croatia, 2013 (vlastní úprava)

Ve zbylých dvou zemích, Dánsku a Německu, ratifikační proces teprve začal. Německo společně s Dánskem totiž patří mezi země, které jsou velmi skeptické vůči dalšímu rozšiřování Evropské unie. V případě úspěšné ratifikace všech členů Evropské unie se Chorvatsko stane členem Evropské unie 1. července 2013.

4.3 Porovnání přístupových procesů Chorvatska a České republiky

Pro potřeby porovnání přístupového procesu Chorvatska s Českou republikou bude v této kapitole nejprve shrnut celý přístupový proces Chorvatska. Následně bude přiblížen proces přistoupení České republiky do Evropské unie. A na závěr této kapitoly bude provedena komparace jednotlivých přístupových procesů.

4.3.1 Přístupový proces Chorvatska do Evropské unie

Počátek vývoje vztahů mezi Chorvatskem a Evropskou unií můžeme spojovat s mezinárodním uznáním Chorvatské republiky, 15. ledna 1992.

Jako první krok Chorvatska na cestě do Evropské unie, v roce 2001, byl podpis Stabilizační a asociační dohody (SAA) s Evropskou unií. V únoru 2003 podalo Chorvatsko oficiální přihlášku ke vstupu do Evropské unie, ke které v dubnu 2004 Evropská komise vydala kladné stanovisko. V červnu téhož roku udělila Evropská rada Chorvatsku statut kandidátské země. V roce 2004 byla také dokončena ratifikace SAA, která se protáhla v důsledku nedostatečné spolupráce Chorvatska s ICTY. SAA vstoupila v platnost až 1. února 2005.

Přístupové rozhovory Chorvatska byly zahájeny po splnění podmínky zlepšení spolupráce ICTY na podzim 2005. 20. října 2005 byl zahájen screening, který trval celý rok, tedy do října 2006. Proces vyjednávání 35 kapitol trval šest let, kdy poslední kapitola byla uzavřena 30. června 2011. Nejsložitější kapitolou k projednávání byla 23. Soudnictví a základní lidská práva.

V lednu 2012 v Chorvatsku proběhlo referendum o přistoupení, kterého se zúčastnilo 20 % voličů. Pro vstup do Evropské unie vyslovilo svůj souhlas 66,26 %.

Od ukončení vyjednávacího procesu začal běžet ratifikační proces. Do konce roku 2012 Smlouvu o přistoupení ratifikovalo 23 členských zemí EU. Na začátku roku 2013 ratifikovaly Smlouvu tyto země: Belgie, Nizozemí a Slovinsko. V současné době není ratifikační proces dokončen. Zbývá dokončit ratifikaci v posledních dvou zemích – Dánsku a Německu. Po skončení tohoto procesu se Chorvatsko stane 28. členem Evropské unie 1. července 2013.

Z dané kapitoly lze potvrdit hypotézu diplomové práce - přístupový proces Chorvatska probíhal plynule a bez větších komplikací. Je však nutné zmínit mírné komplikace, které zde

nastaly. Mezi ně můžeme zahrnout pozdržení vyjednávacího procesu Slovinskem na přelomu roku 2008 a 2009 nebo vyjednávání problémové kapitoly 23. Soudnictví a základní lidská práva. Také lze upozornit na situaci, kdy ještě není dokončen proces ratifikace Smlouvy o přistoupení. Smlouvu ještě neratifikovalo Dánsko a Německo.

4.3.2 Přístupový proces České republiky do Evropské unie

Základ bilaterálních vztahů České republiky a Evropské unie vytvořila asociační smlouva, tzv. Evropská dohoda, která byla podepsána v Lucemburku 4. října 1993. Cílem Evropské dohody bylo poskytnout právní rámec pro politický dialog, podporu rozvoje obchodních a hospodářských styků mezi oběma stranami. Dále bylo prostřednictvím dohody cílem podpořit technickou a finanční pomoc Evropské unie a vytvořit vhodnou platformu postupného začleňování České republiky do Evropské unie. Evropská dohoda vstoupila v platnost 1. února 1995.

Česká republika v roce 1996 oficiálně požádala o členství v Evropské unii. V červenci 1997 Evropská komise předložila strategický program rozšíření nazvaný Agenda 2000. V tomto strategickém programu Evropská komise navrhla přijímací postup nových členů a zahrnula Českou republiku do skupiny pěti zemí, které by ve střednědobém horizontu byly schopny plnit všechny podmínky členství.

13. prosince 1997 byla Česká republika spolu s ostatními zeměmi střední a východní Evropy přizvána ke vstupu do Evropské unie. V březnu 1998 zahájila Evropská unie s Českou republikou a dalšími pěti státy tzv. lucemburské skupiny⁴⁸ jednání o vstupu. Přístupové jednání probíhalo na základě mezivládních konferencí, kdy Českou republiku zastupoval místopředseda vlády a ministr zahraničí Jaroslav Šedivý.

V dubnu 1998 byl zahájen screening. Pro potřeby screeningu bylo aquis rozděleno dle oblastí do 31 kapitol. Do čela českého vyjednávacího týmu byl 14. 1. 1998 jmenován náměstek ministra zahraničních věcí Pavel Telička.

Vyjednávací proces byl ze strany České republiky a dalších devíti kandidátských států na jedné straně a Evropské unie na straně druhé úspěšně ukončen na zasedání Evropské rady 13. prosince 2002 v Kodani. Ukončení jednání všech 31 kapitol umožnilo vypracování

⁴⁸ Na Lucemburském summitu v roce 1997 bylo rozhodnuto, že přístupová jednání budou zahájena s šesti zeměmi. Kypr, Maďarskem, Polskem, Estonskem, Českou republikou a Slovinskem.

Smlouvy o přistoupení, která byla podepsána 16. dubna 2003 v Aténách. Za Českou republiku se podpisu Smlouvy o přistoupení zúčastnil předseda Vladimír Špidla a prezident Václav Klaus.

V závěrečné fázi byla nutná ratifikace přístupové smlouvy všemi dvaceti pěti členskými státy. Ve starých členských státech – EU 15 – došlo ke schválení národními parlamenty, ve všech ostatních zemích s výjimkou Kypru se konala referenda. V České republice rozhodli o přistoupení občané v referendu konaném 13. - 14. června 2003. Volební účast dosáhla 55, 21 % s poměrem 77 % kladných hlasů a 23 % záporných hlasů.

Česká republika se stala plnoprávným členem Evropské unie 1. Května 2004, kdy vstoupila v platnost Smlouva o přistoupení (Europa, 2012).

4.3.3 Srovnání přístupových procesů

Před tím, než dojde ke srovnání přístupových procesů, je nutné si uvědomit, že se jedná o dvě odlišné země a každá ze zemí přistupovala do Evropské unie za jiných podmínek. Například u České republiky probíhal přístupový proces společně s devíti zeměmi střední a východní Evropy. Chorvatsko naopak přistupuje v době, kdy na všechny země Evropy, tedy i na Evropskou unii samotnou, dopadá finanční krize. Ale i v tomto případě je dobré srovnat přístupový proces Chorvatska s jiným přístupovým procesem. Pro srovnání je zvolen přístupový proces České republiky.

Od podání žádosti o členství do samotného zahájení přístupového jednání uběhly jak u České republiky, tak u Chorvatska, dva roky. Česká republika podala žádost o členství do Evropské unie v lednu 1996 a zahájila přístupový proces v březnu 1998. U Chorvatska byla podána žádost o členství v únoru 2003 a zahájení přístupového procesu v říjnu 2005 (viz tabulka 4.6). Pro potřebu screeningu bylo *acquis* rozděleno pro Českou republiku do 31 vyjednávacích kapitol, pro Chorvatsko do 35 kapitol.

Česká republika ukončila vyjednávací proces po čtyřech letech, v roce 2002. Vyjednávací proces Chorvatska trval déle než u České republiky. Poslední kapitoly byly uzavřeny v červnu 2011. Dohromady tedy trval šest let, oproti České republice byl tento proces o dva roky delší.

Po uzavření všech kapitol, u každé ze zemí, trvalo rok, než byla podepsána Smlouva o přistoupení. Ratifikační proces Smlouvy o přistoupení České republiky do Evropské unie trval rok. Smlouvy o přistoupení Chorvatska bude platit po ukončení ratifikačního procesu, kdy v současnosti chybí podpis Dánska a Německa. Datum přistoupení je stanoven na 1 července 2013.

Tab. 4.6 Komparace přístupového procesu Chorvatska a České republiky

	Česká republika	Chorvatsko
Podání žádosti o členství do EU	1/1996	2/2003
Zahájení přístupových jednání	3/1998	10/2005
Počet kapitol dle acquis	31	35
Ukončení přístupových jednání	12/2002	6/2011
Podpis Smlouvy o přistoupení	4/2003	12/2011
Platnost Smlouvy o přistoupení	5/2004	6/2013

Zdroj: Europa, 2013 (vlastní úprava)

5 Závěr

Evropa patří k nejintegrovanejší oblasti světové ekonomiky. Od roku 1957 se Evropská unie rozšířila ze šesti států na současných dvacet sedm. Proces rozšiřování probíhal v šesti vlnách. Prvními přistupujícími zeměmi v roce 1973 byli: Velká Británie, Dánsko a Irsko. V roce 1981 přistoupilo Řecko. Ve třetí vlně rozšíření Evropské unie sehrálo svou roli Portugalsko a Španělsko, jež přistoupili v roce 1986. Ve čtvrté vlně v roce 1994 následovalo Finsko, Rakousko a Švédsko. Další rozšíření je známé jako „velký třesk“, kdy se v roce 2004 Evropská unie rozšířila o deset nových členů: Českou republiku, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko. Poslední rozšíření nastalo v roce 2007 a to o Bulharsko a Rumunsko. Další zemí, která se stane členem Evropské unie, bude Chorvatsko.

Politiku rozšiřování Evropské unie má na starosti Generální ředitelství pro rozšiřování a politiku sousedství. V současném funkčním období je komisařem této agendy Štefan Füle z České republiky. Členem Evropské unie může být každý stát, jehož území se rozkládá alespoň z části na území Evropy a stát, který respektuje zásadu svobody, právního státu, lidská práva a základní svobody. Evropská unie vytvořila v Kodani v roce 1993 tzv. kodaňská kritéria, které stanovují základní podmínky pro přijetí kandidátských zemí. Stát, který se chce stát členem Evropské unie, musí splnit kritéria politická, ekonomická, musí převzít veškerý právní systém Evropské unie, a musí být schopna přijímat nové členy.

Přístupový proces začíná podáním žádosti o vstup. Po vydání kladného stanoviska Radou je zemi nabídnuta perspektiva členství. Následně může začít vyjednávání. V závěru přístupového procesu dojde k ukončení všech projednávaných kapitol a následné ratifikaci Smlouvy o přistoupení dané země. V průběhu přístupového procesu může kandidátská země čerpat finanční pomoc prostřednictvím předvstupních nástrojů Evropské unie. Od roku 2007 je tímto nástrojem IPA – Instrument for Pre-Accession Assistance.

V současné době provádí Evropská unie politiku rozšiřování směrem na západní Balkán. Tento region je pro Evropskou unii strategicky důležitým regionem, především z bezpečnostního hlediska. První zemí z tohoto regionu, která se stane členem Evropské unie, bude Chorvatsko.

Vztahy mezi Chorvatskem a Evropskou unií se začaly vyvíjet od vzniku samostatné Chorvatské republiky, v roce 1992. Jako první krok Chorvatska na cestě do Evropské unie, byl v roce 2001 podpis Stabilizační a asociační dohody. V únoru 2003 Chorvatsko podalo

řádnou přihlášku ke vstupu. Na konci roku 2005, kdy došlo ke zlepšení spolupráce Chorvatska s ICTY, mohlo být zahájeno vyjednávání. Acqui s bylo pro potřeby vyjednávání strukturováno do třiceti pěti kapitol. Vyjednávací proces byl ukončen uzavřením všech kapitol 30. června 2011. Vyjednávání tedy trvalo šest let. Průběh byl pozdržen Slovinskem z důvodu nedořešených hraničních sporů v oblasti Piranského zálivu. Samotné vyjednávání bylo zpomaleno projednáváním problematické kapitoly 23. Soudnictví a základní lidská práva. Evropská unie po Chorvatsku například požadovala vytvořit transparentnější proces jmenování soudců a státních zástupců, aby byly dokončeny staré soudní kauzy a také, aby byly prošetřeny případy korupce.

Od uzavření vyjednávacího procesu byl zahájen proces ratifikace Smlouvy o přistoupení Chorvatska. V rámci diplomové práce byla provedena analýza procesu ratifikace, kdy je uvedeno, že Smlouvu o přistoupení podepsalo již dvacet pět států. Poslední zemí, která Smlouvu ratifikovala, je Slovinsko. Slovinský parlament ratifikovala vstup Chorvatska do Evropské unie jednomyslně 2. dubna 2013. Nyní je ratifikační proces otevřen a očekává se podpis dvou zemí – Dánska a Německa.

Navzdory menším problémovým situacím během vyjednávacího procesu lze potvrdit hypotézu diplomové práce, že přístupový proces Chorvatska probíhal plynule a bez větších problémů. Chorvatsko je připraveno stát se dvacátým osmým členem Evropské unie.

Pro splnění cíle diplomové práce - zhodnotit přístupový proces Chorvatska do Evropské unie – byla v poslední kapitole provedena komparace přístupového procesu Chorvatska s přístupovým procesem České republiky. Od podání žádosti o členství do samotného zahájení přístupového jednání uběhly jak u České republiky, tak u Chorvatska, dva roky. Česká republika podala žádost o členství do Evropské unie v lednu 1996 a zahájila přístupový proces v březnu 1998. U Chorvatska byla podána žádost o členství v únoru 2003 a zahájení přístupového procesu v říjnu 2005. Oproti České republice trval vyjednávací proces u Chorvatska o dva roky déle. Byl ukončen v červnu 2011. U obou srovnávaných zemí trvala ratifikace Smlouvy o připojení jeden rok.

Závěrem diplomové práce můžeme říci, že připravenost Chorvatska na členství v Evropské unii je dostatečná. Přistoupením Chorvatska v červnu 2013 se Evropská unie rozroste na dvacet osm členů.

Seznam použité literatury

Knížní publikace

- [1] CIHELKOVA, Eva. 2003. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2003. ISBN: 80-7179-804-5
- [2] CIHELKOVA, Eva. 2011. *Evropská ekonomická integrace: Procesy, politiky, governance*. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN: 978-80-245-1835-0
- [3] EL-AGRAA, Ali M. *The European union*. 9th ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2011. ISBN 13 978-1-107-00796-3
- [4] FIALA, Petr a Markéta PITROVÁ. 2009. *Evropská unie*. 2. doplněné a aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.
- [5] JAKUBÍKOVÁ, Dagmar. 2008. *Strategický marketing – Strategie a trendy*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. ISBN: 978-80-247-2690

Ostatní zdroje

- [6] BUSINESSINFO. *Základní údaje o Chorvatsku* [online]. 2013. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/chorvatsko-zakladni-informace-o-teritoriu-18778.html>>
- [7] BUSINESSINFO. *Zahraniční obchod Chorvatska* [online]. 2013. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/chorvatsko-zahranicni-obchod-zeme-18863.html>>
- [8] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Schéma postupného rozšiřování EU* [online]. 2012. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vyvoj_evropske_unie>

- [9] DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF CROATIA. *Croatia Progress Report 2005* [online]. 2013. Dostupné z: <<http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=en&content=65>>
- [10] DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF CROATIA. *Croatia Progress Report 2006* [online]. 2013. Dostupné z: <<http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=en&content=65>>
- [11] DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF CROATIA. *Croatia Progress Report 2007* [online]. 2013. Dostupné z: <<http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=en&content=65>>
- [12] DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF CROATIA. *Croatia Progress Report 2008* [online]. 2013. Dostupné z: <<http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=en&content=65>>
- [13] DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF CROATIA. *Croatia Progress Report 2009* [online]. 2013. Dostupné z: <<http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=en&content=65>>
- [14] DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF CROATIA. *Croatia Progress Report 2010* [online]. 2013. Dostupné z: <<http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=en&content=65>>
- [15] DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF CROATIA. *Croatia Progress Report 2011* [online]. 2013. Dostupné z: <<http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=en&content=65>>
- [16] DELEGATION OF THE EUROPEAN UNION TO THE REPUBLIC OF CROATIA. *Interim Report on reforms in Croatia in the field of Judiciary and Fundamental Rights* [online]. 2011. <Dostupné z: <http://www.delhrv.ec.europa.eu/?lang=en&content=65>>
- [17] DRŽAVNI ZÁVOD ZA STATISTIKU REPUBLIKE HRVATSKE. *Hrvatska u brojčama 2012*. Zagreb 2012. ISSN 1848-6673. Dostupné z: <<http://www.dzs.hr>>

- [18] DRŽAVNI ZÁVOD ZA STATISTIKU REPUBLIKE HRVATSKE. *Stopa registrirane nezaposlenosti u RH* [online]. 2013. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.dzs.hr>>
- [19] EUROAKTIV. *Štefan Füle: Kandidátské země by se o našich krocích neměly dozvídat z Financial Times* [online]. 2012. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.euractiv.cz/rozsirovani-eu/clanek/stefan-fle-kandidatske-zeme-by-se-o-nasich-krocich-nemely-dozvidat-z-financial-times-010105>>
- [20] EUROAKTIV. *EU a západní Balkán* [online]. 2008. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.euractiv.cz/budoucnost-eu0/link-dossier/eu-a-zapadni-balkan>>
- [21] EUROPA. *Enlargement* [online]. 2013. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/enlargement/about/directorate-general/index_en.htm>
- [22] EUROPA. *Rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace* [online]. 2013. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/cip/index_cs.htm>
- [23] EUROPA. *Enlargement – From 6 to 27 members* [online]. 2012. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/enlargement/policy/from-6-to-27-members/index_en.htm>
- [24] EUROPA. *Enlargement – Steps towards joining* [online]. 2012. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/enlargement/policy/steps-towards-joining/index_en.htm>
- [25] EUROPA. *Rozdělení pravomocí v Evropské unii* [online]. 2010. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/lisbon_treaty/ai0020_cs.htm>
- [26] EUROPA. *EURES* [online]. 2013. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=cs>>
- [27] EUROSOP. *Evropská komise*. [online]. 2013. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/109/sekce/evropska-komise/>>

- [28] EUROSOP. *Evropa 2020* [online]. 2010. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/44/16040/clanek/eu-2020-cas-pro-novou-vizi-nebo-strategii-preziti/>>
- [29] EUROSOP. *Boloňský proces* [online]. 2010. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/9001/16407/clanek/bolonsky-proces---vzdelanostni-tragedie/>>
- [30] EUROSOP. *Volný pohyb kapitálu* [online]. 2013. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/8737/sekce/volny-pohyb-kapitalu/>>
- [31] EUR-LEX. *Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii* [online]. 2010. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:SOM:CS:HTML>>
- [32] EUR-LEX. *Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství* [online]. 1957. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:11957E/TXT:CS:NOT>>
- [33] EUR-LEX. *Nářízení Rady (ES) č. 1085/2006 ze dne 17. července 2006, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci* [online]. 2006. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:SOM:CS:HTML>>
- [34] EVROPA2045. *Kritéria členství v EU* [online]. 2013. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=6&tema=45>>
- [35] EVROPSKÁ KOMISE. *Enlargement Strategy and Main Challenges 2012-2013* [online]. 2012. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <<https://www.euroskop.cz/13/21533/clanek/institucionalni-zalezitosti-v-rijnu-2012/>>
- [36] EVROPSKÁ KOMISE, GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO ROZŠÍŘENÍ. *Porozumění procesu rozšíření - Politika rozšíření Evropské unie* [online]. 2007. ISBN: 978-92-79-06631-3. Dostupné z: ec.europa.eu/enlargement/pdf/publication/enl-understand_cs.pdf

[37] EVROPSKÁ KOMISE. *Rozšíření EU o země západního Balkánu: nebojte se zapojit i vy!* [online]. 2012. Dostupné z:

www.civicinstitute.eu/assets/files/CIV_CZ_Brochure_Teachers.pdf

[38] EXPORT. *Teritoriální informace* [online]. 2013. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z:

<http://www.export.cz/exportcz/Teritori%C3%A1ln%C3%ADinformaceDB/Detailinformacest%C3%A1tuDB/tabid/91/Default.aspx?GROUP=6&CNTR=27>

[39] Institut za međunarodne odnose – IMO. 2012. *Hrvatskai Europska unija - prednosti i izazovičlanstva*. Zagreb. ISBN 978-953-6096-59-6

[40] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR. *Chorvatsko* [online]. 2012. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/chorvatsko/>

[41] VÝBOR REGIONŮ. *Stanovisko Výboru regionů - Strategie rozšíření a hlavní výzvy v letech 2011-2012* [online]. 2012. [cit. 20. 3. 2013]. Dostupné z:

<eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012>

[42] REPUBLIKA HRVATSKA – MINISTARSTVO VANJSKIH I EUROSPOSKIH POSLOVA. *Sažeti pregled rezultata pristupnih pregovora po poglavljima* [online]. 2013. Dostupné z: <<http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/rezultat-pregovora/rezultati-pregovora-o-pristupanju-eu/>>

[43] REPUBLIKA HRVATSKA – MINISTARSTVO VANJSKIH I EUROSPOSKIH POSLOVA. *Referendum za članstvo u Europskoj uniji* [online]. 2013. Dostupné z:

<<http://www.mvep.hr/hr/hrvatska-i-europska-unija/eu-za-gradane0/>>

Seznam zkratek

BIS	- Banka pro mezinárodní vypořádání
CEFTA	- Central European Free Trade Agreement,
CES	- Chorvatská zaměstnanecká služba
CIP	- Competitiveness and Innovation Programme
ČR	- Česká republika
DG	- Generální ředitelství
DPH	- Daň z přidané hodnoty
EBOP	- Evropská bezpečnostní politika
EHS	- Evropské hospodářské společenství
ES	- Evropské společenství
EU	- Evropská unie
EURES	- EUROpean Employment Service
FDI	- Přímé zahraniční investice
HNS	- Hrvatska národní stranka
HSU	- Hrvatska stranka umirovljenika
ICTY	- Mezinárodní tribunál pro bývalou Jugoslávii
IDS	- Istarski demokratski sabor
IPA	- Instrument for Pre-Accession Assistance
ISPA	- Instrument for Structural Policies for Pre-Accession
MoELE	- Úřad pro vysílání pracovníků v rámci ministerstva hospodářství, práce a podnikání
NACE	- Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes
NATO	- North Atlantic Treaty Organization,
OBSE	- Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OSN	- Organizace spojených národů
PHARE	- Poland and Hungary Aid for Restructuring of the Economy
SAA	- Stabilizační a asociační dohody
SAP	- Proces stabilizace a přidružení
SAPARD	- Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development
SDP	- Socijal demokratska partija Hrvatske

SFRJ	- Socialistická federativní republika Jugoslávie
SWOT	- Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
SZBP	- Společná zahraniční a bezpečnostní politika
SZP	- Společná zemědělská politika
UNFCCC	- United Nations Framework Convention on Climate Change
UNMIK	- United Nations Interim Administration Mission in Kosovo
WTO	- World trade organisation

Seznam obrázků

Obr. 2.1 Struktura Generálního ředitelství pro rozšiřování a sousedskou politiku	9
Obr. 2.2 Postupné rozšiřování EU	11
Obr. 3.1 Chorvatsko	26

Seznam grafů

Graf 3.1 Přirozený přírůstek chorvatského obyvatelstva v letech 1977-2011	28
Graf 3.2 Chorvatská populace dle rozdělení pohlaví a věku, rok 2011	28

Seznam tabulek

Tab. 2.2.1 Termíny sepsání Smluv o přistoupení	16
Tab. 2.2.2 Čerpání financí z předstupních fondů (v mil. euro)	19
Tab. 3.3.1 Ekonomické ukazatele Chorvatska	30
Tab. 3.3.2 Teritoriální struktura obchodu, rok 2011	30
Tab. 3.3.3 Komoditní struktura obchodu, rok 2011	31
Tab. 3.3.4 Přímé zahraniční investice v Chorvatsku (v mil. euro)	32
Tab. 4.4.1 Členové vyjednávací skupiny	43
Tab. 4.4.2 Rozpočet pro Chorvatsko na rok 2013	52
Tab. 4.3 Země ratifikující Smlouvu o přistoupení na základě dohody	62
Tab. 4.4 Země ratifikující Smlouvu o přistoupení v prvním pololetí 2012	62
Tab. 4.5 Země ratifikující Smlouvu o přistoupení v letech 2012 a 2013	63
Tab. 4.6 Komparace přístupového procesu Chorvatska a České republiky	67

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);

- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26. dubna 2013

.....
Bc. Michaela Urbanová